

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παραγωγή, την παρουσίαση και την πώληση των προϊόντων καπνού και των συναφών προϊόντων»

COM(2012) 788 final — 2012/0366 (COD)

(2013/C 327/13)

Εισηγητής: **ο κ. RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO**

Στις 15 Ιανουαρίου 2013, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση των προϊόντων καπνού και των συναφών προϊόντων

COM(2012) 788 final — 2012/0366 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 26 Μαρτίου 2013.

Κατά την 491η σύνοδο ολομέλειας, της 10ης και 11ης Ιουλίου 2013 (συνεδρίαση της 11ης Ιουλίου 2013), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 173 ψήφους υπέρ, 52 κατά και 28 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η νομική βάση της προτεινόμενης νομοθετικής πράξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) ⁽¹⁾. Επομένως, ο στόχος που υποτίθεται ότι επιδιώκεται με το προτεινόμενο μέτρο είναι η προσέγγιση των νομικών διατάξεων που ισχύουν για τα προϊόντα καπνού, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Στο σημείο 3.9.1 της αιτιολογικής έκθεσης της πρότασης οδηγίας αναφέρεται ότι η επιλογή της συγκεκριμένης νομικής βάσης επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την οδηγία 2001/37/ΕΚ ⁽²⁾ και, επομένως, η ίδια νομική βάση ενδείκνυται και για την παρούσα πρόταση, που αποσκοπεί στην εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας των πολιτών από τους κινδύνους του καπνού.

1.2 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί καταρχήν την εν λόγω νομική βάση, δεδομένων των στόχων της πρότασης, τους οποίους η ΕΟΚΕ ενστερνίζεται πλήρως, καθώς αποσκοπούν στην πρόληψη της έναρξης του καπνίσματος, ιδίως από τους νέους. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, για παράδειγμα στην Επιτροπή Νομικών Θεμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκφράστηκαν επιφυλάξεις σχετικά με

την εν λόγω νομική βάση· ειδικότερα υποστηρίχθηκε ότι ο επιδιωκόμενος στόχος μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη.

1.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι το δικαίωμα στην υγεία πρέπει πάντα να προέχει οποιουδήποτε οικονομικού μελήματος. Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ τάσσεται σθεναρά υπέρ της προώθησης προγραμμάτων και εκστρατειών εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης του κοινού σε σχέση με τις σοβαρές επιπτώσεις του καπνίσματος στην υγεία. Διατηρεί, ωστόσο, αμφιβολίες ως προς το κατά πόσο τα προτεινόμενα μέτρα διευκολύνουν τη σταδιακή διακοπή του καπνίσματος. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ συνιστά να συμπληρωθούν τα υπό εξέταση μέτρα με μια σαφέστατη υπογράμμιση της σημασίας που έχουν οι στρατηγικές εκπαίδευσης και παροχής συμβουλών στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, έτσι ώστε κάθε παιδί και κάθε νέος να μπορεί να ενημερώνεται σωστά, πλήρως και τακτικά για την πραγματική φύση του καπνίσματος, για τις βλαβερές επιπτώσεις του, καθώς και για τις καρκινογόνους επιπτώσεις της έκθεσης στον καπνό τσιγάρου στο περιβάλλον ⁽³⁾.

1.4 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι διακυβεύεται σημαντικός αριθμός θέσεων εργασίας, σε ολόκληρη την ΕΕ, σε όλους τους τομείς της αλυσίδας αξίας της γεωργίας, της παραγωγής, της συσκευασίας και της λιανικής πώλησης καπνού και συναφών προϊόντων. Η ΕΟΚΕ ζητεί να δοθεί η δέουσα προσοχή στην αποσόβηση αυτών των κινδύνων για την αγορά εργασίας και συνιστά θερμά να χρησιμοποιηθούν όλα τα διαθέσιμα μεταβατικά μέτρα και μέτρα αναδιάρθρωσης —και ιδιαίτερα τα προγράμματα κατάρτισης των εργαζομένων— και να υποστηριχθούν οι επιστημονικές, τεχνικές και καινοτομικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων και των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που παράγουν νέα είδη προϊόντων, ώστε να διατηρηθεί το επίπεδο της απασχόλησης. Πρέπει να σημειωθεί, επίσης, ότι

⁽¹⁾ Άρθρο 114 της ΣΛΕΕ:

«1. Εκτός αν ορίζουν άλλως οι Συνθήκες, εφαρμόζονται οι ακόλουθες διατάξεις για την πραγματοποίηση των στόχων του άρθρου 26. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εκδίδουν τα μέτρα τα σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς»

⁽²⁾ Βλ. υπόθεση C-491/01, The Queen κατά Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd και Imperial Tobacco Ltd.

⁽³⁾ ΕΕ C 128, 18.5.2010, σ. 89-93.

η καλλιέργεια καπνού συμβάλλει στην αγροτική απασχόληση. Το Ταμείο Συνοχής και τα διαρθρωτικά ταμεία, τα περιφερειακά ταμεία και τα ταμεία για την έρευνα και την καινοτομία θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά στα κράτη μέλη που επηρεάζονται περισσότερο από την πιθανή αναδιάρθρωση, ιδίως με δεδομένη την τρέχουσα οικονομική κρίση.

1.5 Υπάρχει κίνδυνος να απολεσθούν σημαντικά φορολογικά έσοδα, όχι μόνο λόγω της αύξησης του παράνομου εμπορίου, αλλά και λόγω της πτώσης των πωλήσεων και των τιμών. Από τη φορολόγηση του καπνού εισπράττονται σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχεδόν 100 δισεκατομμύρια ευρώ.

1.6 Θα εκτιναχθεί στα ύψη το παράνομο εμπόριο (λαθρεμπόριο + απομιμήσεις) που διακινείται από εγκληματικά δίκτυα, με αποτέλεσμα να μειωθούν οι πωλήσεις νόμιμων προϊόντων, να περιοριστούν τα φορολογικά έσοδα από τη φορολόγηση του καπνού, να κινδυνεύσει η ασφάλεια των καταναλωτών λόγω της έλλειψης υγειονομικών και ποιοτικών ελέγχων και να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ανηλίκων στον καπνό. Κάθε χρόνο χάνονται στην ΕΕ εξαιτίας του παράνομου εμπορίου φορολογικά έσοδα ύψους 10 δισεκατομμυρίων ευρώ⁽⁴⁾ (στοιχεία του OLAF), αφού οι πωλήσεις λαθραίου καπνού στην ΕΕ υπολογίζονται σήμερα περίπου σε 10 % του συνόλου⁽⁵⁾. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόσφατη υπογραφή —με την ευκαιρία της σύμβασης-πλασιού του ΠΟΥ για την καταπολέμηση του καπνίσματος— ενός «Πρωτοκόλλου για την εξάλειψη του παράνομου εμπορίου προϊόντων καπνού», στο οποίο ζητείται από τα συμβαλλόμενα μέρη να θέσουν σε εφαρμογή αποτελεσματικά μέτρα για την εξάλειψη της παράνομης παραγωγής και του παράνομου εμπορίου προϊόντων καπνού⁽⁶⁾.

1.7 Η παρούσα πρόταση οδηγίας θα επιφέρει σημαντική τροποποίηση των προϋποθέσεων εισόδου στην αγορά, του ανταγωνισμού και της απαραίτητης λειτουργίας του ελεύθερου εμπορίου ενός νόμιμου, καίτοι άκρως ρυθμισμένου προϊόντος. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις ανησυχίες που έχουν εκφραστεί ως προς το θέμα αυτό σε ορισμένες αναλύσεις αντικτύπου που έχουν διεξαχθεί σε ενωσιακή και σε διεθνή κλίμακα. Καλεί, ωστόσο, τους αρμοδίους να λάβουν υπόψη και τα πλεονεκτήματα που αναμένεται να προκύψουν, τόσο με τον περιορισμό του κόστους της ιατρικής περίθαλψης όσο και με τη βελτίωση της δημόσιας υγείας, δεδομένου ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες δικαιούνται να προσδοκούν από την Ευρωπαϊκή Ένωση να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας του ανθρώπου, όπως ορίζει το άρθρο 35 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

1.8 Εάν χορηγηθούν στην Επιτροπή εκτενείς εξουσίες για τη μεταγενέστερη ανάπτυξη ουσιωδών πτυχών της οδηγίας μέσω πράξεων κατ' εξουσιοδότηση, καταπατώνται κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών μελών και καταστρατηγείται έτσι η αρχή της επικουρικότητας. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να δεχθεί πράξεις κατ' εξουσιοδότηση που δεν εμπίπτουν στη ρητή περιγραφή του άρθρου 290 της ΣΛΕΕ. Εξάλλου, οκτώ εθνικά κοινοβούλια (έλεγχος της επικουρικότητας) έχουν ψηφίσει 14 φορές κατά της πρότασης της Επιτροπής, λόγω μη τήρησης της αρχής της επικουρικότητας⁽⁷⁾.

1.9 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ιδέα της μείωσης του κινδύνου· γι' αυτό, ζητεί από την Επιτροπή να παρουσιάσει σαφή ορισμό και

κατάλληλο νομικό πλαίσιο για τα «προϊόντα μειωμένου κινδύνου», για τα οποία υπάρχουν αδιαμφισβήτητα επιστημονικά στοιχεία ότι ενέχουν μικρότερο κίνδυνο σε σύγκριση με τα συμβατικά τσιγάρα, και ιδιαίτερα για τα προϊόντα που περιέχουν καπνό (και όχι χημική νικοτίνη) και τα οποία, ως εκ τούτου, εμπίπτουν στην οδηγία.

2. Εισαγωγή

2.1 Η ΕΟΚΕ έχει πλήρη επίγνωση των κινδύνων που ενέχει ο καπνός για τη δημόσια υγεία. Όπως αναφέρεται στο σημείο 1 της αιτιολογικής έκθεσης της πρότασης οδηγίας, ο καπνός είναι η κυριότερη αιτία πρόωρων θανάτων στην ΕΕ, όπου ευθύνεται για σχεδόν 700 000 θανάτους ετησίως. Από αυτήν την άποψη, η πρόταση εστιάζεται σε αξιόπαινους στόχους, τους οποίους η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει πλήρως, όπως είναι η πρόληψη της έναρξης του καπνίσματος, ιδίως από τους νέους, δεδομένου ότι το 70 % των καπνιστών αρχίζει το κάπνισμα πριν από την ηλικία των 18 ετών και το 94 % πριν από την ηλικία των 25 ετών, γεγονός που ενισχύει την ανάγκη να ληφθούν μέτρα για τα παιδιά και τους νέους⁽⁸⁾.

2.2 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η αναθεώρηση της οδηγίας είναι απολύτως απαραίτητη και ότι πρέπει συνεπώς να πραγματοποιηθεί πάραυτα. Έχει καθυστερήσει μάλιστα μερικά χρόνια, παρότι ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και των δράσεων της ΕΕ πρέπει να εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας του ανθρώπου. Το δικαίωμα στην υγεία πρέπει ασφαλώς να προέχει πάντα οποιοδήποτε οικονομικό μελίσματος. Σημειωτέον εξάλλου ότι, στις χώρες που έχουν υιοθετήσει πολύ περιοριστική νομοθεσία κατά του καπνού, το επίπεδο κατανάλωσής του μεταβλήθηκε ελάχιστα. Αυτό συνέβη, για παράδειγμα, στην Ισπανία, όπου την τελευταία τριετία η κατανάλωση μειώθηκε μόλις κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες, παρά τους αυστηρούς νόμους που θεσπίστηκαν, όπως αναφέρεται στην πρόσφατη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ένα περιβάλλον χωρίς καπνό⁽⁹⁾. Ως εκ τούτου, επιπροσθέτως του υπό εξέταση μέτρου, η ΕΟΚΕ τάσσεται σθεναρά υπέρ της προώθησης προγραμμάτων και εκστρατειών εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης του κοινού σε σχέση με τις σοβαρές επιπτώσεις του καπνίσματος στην υγεία, πιστεύοντας ότι οι δράσεις αυτές θα αυξήσουν τη μακροπρόθεσμη αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων μέτρων από άποψη δημόσιας υγείας, αφού εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες όσον αφορά τη συμβολή αυτών των μέτρων στην απαιτούμενη σταδιακή διακοπή της συνήθειας του καπνίσματος.

2.3 Από την άλλη πλευρά, η πρόταση για την αναθεώρηση της οδηγίας 2001/37/ΕΚ σχετικά με τα προϊόντα καπνού, την οποία δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 19 Δεκεμβρίου 2012, μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην απασχόληση, στην οικονομία και στα φορολογικά έσοδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αντιβαίνοντας έτσι σε άλλους βασικούς στόχους της ΕΕ όπως είναι η πλήρης απασχόληση και η οικονομική ανάπτυξη (άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση), εάν δεν τεθεί σε εφαρμογή κανένα συνοδευτικό μέτρο. Ο τομέας του καπνού στην ΕΕ παρέχει απασχόληση σε σχεδόν 1,5 εκατομμύριο άτομα. Από αυτά, οι 400 000 είναι γεωργοί που επιδίδονται στην καλλιέργεια των φυτών του καπνού, ενώ 956 000 θέσεις εργασίας συνδέονται με τη λιανική πώληση⁽¹⁰⁾. Εξάλλου, από τη φορολόγηση των προϊόντων καπνού

⁽⁴⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_OLAF-11-5_en.htm?locale=EN.

⁽⁵⁾ Βλ. τη μελέτη The European Tobacco Sector. An analysis of the socio-economic footprint [Ο ευρωπαϊκός τομέας του καπνού: Ανάλυση του κοινωνικο-οικονομικού αποτυπώματος] του ιταλικού ιδρύματος οικονομικών ερευνών Nomisma και την ανακοίνωση Τύπου της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 16ης Νοεμβρίου 2012.

⁽⁶⁾ Αυτόθι.

⁽⁷⁾ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=EL>.

⁽⁸⁾ ΕΕ C 351, 15.11.2012, σ. 6-11.

⁽⁹⁾ Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου της 30ής Νοεμβρίου 2009 για ένα περιβάλλον χωρίς καπνό (διαθέσιμη μόνο στα αγγλικά).

⁽¹⁰⁾ Βλ. μελέτη The European Tobacco Sector. An analysis of the socio-economic footprint [Ο ευρωπαϊκός τομέας του καπνού: Ανάλυση του κοινωνικο-οικονομικού αποτυπώματος] του ιταλικού ιδρύματος οικονομικών ερευνών Nomisma.

εισπράττονται κάθε χρόνο σχεδόν 100 δισεκατομμύρια ευρώ και ο τομέας είναι πολύ σημαντικός από άποψη εξαγωγών, καθώς είναι από τους λίγους που διατηρούν θετικά ισοζύγια, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε πολλά από τα κράτη μέλη. Συγκεκριμένα, το 2010 οι συνολικές εξαγωγές καπνού από την ΕΕ ανήλθαν περίπου σε 55 000 τόνους. Ο μεγαλύτερος όγκος εξαγωγών προερχόταν από τη Βουλγαρία (13 200 τόνοι), την Ελλάδα (11 200) και τη Γαλλία (8 000). Επιπροσθέτως, ο καπνός είναι ένα γεωργικό προϊόν που παρέχει 400 000 θέσεις εργασίας στην ΕΕ, κυρίως σε μειονεκτούσες περιοχές χωρίς εναλλακτικές δυνατότητες. Οι στατιστικές της Ιταλικής Ένωσης Καπνοπαραγωγών (UNITAB) και της Επιτροπής των Επαγγελματικών Γεωργικών Οργανώσεων της ΕΕ (CO-PA) δείχνουν ότι το 96 % των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που ασχολούνται με την καλλιέργεια καπνού είναι οικογενειακές εκμεταλλεύσεις με μέση καλλιεργούμενη έκταση μεταξύ 0,5 και 3 εκταρίων ⁽¹¹⁾.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η πρόταση οδηγίας για τα προϊόντα καπνού, την οποία παρουσιάζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εστιάζεται σε έξι πεδία δράσης:

- Επισήμανση και συσκευασία
- Συστατικά
- Μορφότυπος
- Ιχνηλασιμότητα και χαρακτηριστικά ασφαλείας
- Διασυνοριακές πωλήσεις εξ αποστάσεως
- Μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού και διεύρυνση του φάσματος των ρυθμιζόμενων προϊόντων.

Από τα έξι αυτά πεδία, τρία θα έχουν πολύ σημαντικό αντίκτυπο στην απασχόληση και στα φορολογικά έσοδα των χωρών μελών της ΕΕ. Στην περίπτωση της επισήμανσης, της συσκευασίας και των συστατικών, η πρόταση προβλέπει δυσανάλογα διευρυμένες προειδοποιήσεις για την υγεία σε σχέση με τις ισχύουσες, καθώς και περιορισμούς όσον αφορά τον μορφότυπο, τη γεύση και το περιεχόμενο των προϊόντων καπνού. Συγκεκριμένα, κάθε πακέτο πρέπει να φέρει εικονογραφικές και λεκτικές προειδοποιήσεις για την υγεία στο 75 % της επιφάνειάς του, στις οποίες προστίθενται τα νέα ενημερωτικά μηνύματα στις πλάγιες επιφάνειες (50 % κάθε πλευράς), το υποχρεωτικό φορολογικό επίσημα σε ορισμένα κράτη μέλη, το μήνυμα περί απαγόρευσης της πώλησης σε ανηλικούς και ο χώρος που προορίζεται για τα νέα μέτρα που θα εγγυώνται την παρακολούθηση και την ιχνηλασιμότητα των προϊόντων. Αυτό σημαίνει, εκ των πραγμάτων, μείωση στο ελάχιστο του διαθέσιμου χώρου για την απεικόνιση των νομίμως κατατεθέντων εμπορικών σημάτων. Εξάλλου, τα πακέτα θα έχουν ελάχιστες διαστάσεις ύψους και πλάτους, πράγμα που σημαίνει πως ορισμένοι τύποι πακέτων θα εξαφανιστούν. Αυτό ισχύει για το πακέτο τύπου «κασετίνας», που είναι πολύ διαδεδομένο σε ορισμένες χώρες όπως η Ελλάδα. Θα εξαφανιστεί επίσης ο τύπος πακέτου που έχει τη μεγαλύτερη κατανάλωση στην Πορτογαλία. Όμως, αυτή η τροποποίηση της συσκευασίας, η οποία δεν βασίζεται σε επιστημονικά στοιχεία, μπορεί να θέσει σε κίνδυνο θέσεις εργασίας στη βιομηχανία συσκευασιών, που είναι πολύ σημαντική σε πολλές ευρωπαϊκές

χώρες, επί παραδείγματι στη Γερμανία, στην Πολωνία, στη Γαλλία, στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Αυστρία. Σημειωτέον ότι οι ελάχιστες απαιτήσεις για το ύψος και το πλάτος των προϊόντων καπνού δεν συμπεριλήφθηκαν ούτε στη δημόσια διαβούλευση ούτε στην έκθεση με την εκτίμηση του αντικτύπου. Επιπροσθέτως, θα απαγορευθεί η πώληση τσιγάρων που έχουν χαρακτηριστικά αρώματα/γεύσεις και επινοείται ένας νέος ορισμός για το «πουράκι», ο οποίος αντιβαίνει στις νομοθετικές ρυθμίσεις που ισχύουν στην ΕΕ εδώ και λίγο περισσότερο από ένα έτος ⁽¹²⁾.

3.2 Ως συνέπεια αυτών των μέτρων, και καθώς όλα τα πακέτα θα έχουν την ίδια μορφή και γεύση, η τιμή θα είναι το μοναδικό κριτήριο διαφοροποίησης ανάμεσα στις μάρκες, με αποτέλεσμα να μειωθεί ολόκληρη η αξιακή αλυσίδα του κλάδου. Καθώς οι τιμές θα έχουν μείνει το μόνο στοιχείο ανταγωνισμού, θα επέλθει πτώση τους, η οποία θα προξενήσει, αφενός, μείωση των εσόδων των φορέων του κλάδου και των φορολογικών εισπράξεων των κρατών μελών και, αφετέρου, απώλεια θέσεων εργασίας στον κλάδο.

3.3 Αυτή η μοναδική δυνατή διαφοροποίηση βάσει της τιμής θα έχει, μεταξύ άλλων, ως αποτέλεσμα ο ποιοτικός καπνός που καλλιεργείται στην ΕΕ να παύσει να είναι ελκυστικός για τις εταιρείες που έχουν εργοστάσια στην επικράτεια της Ένωσης, αφού το στοιχείο της ποιότητας δεν θα αποτελεί πλέον κριτήριο για την αγορά ακατέργαστου καπνού. Αυτό, αντίθετα από ό,τι αναφέρει η Επιτροπή στην εκτίμηση αντικτύπου της, θα θέσει σε σοβαρό κίνδυνο τις θέσεις εργασίας που εξαρτώνται από τη συγκεκριμένη καλλιέργεια. Σήμερα στην ΕΕ η συγκομιδή ακατέργαστου καπνού είναι 250 000 τόνοι ετησίως, με μεγαλύτερη παραγωγή την Ιταλία με 89 000 τόνους, ακολουθούμενη από τη Βουλγαρία με 41 056, την Ισπανία με 38 400 και την Ελλάδα με 24 240 τόνους. Αυτός ο κρίκος της αλυσίδας παρέχει απασχόληση σε 400 000 άτομα, με επικεφαλής τη Βουλγαρία με 110 000 καπνοπαραγωγούς, ακολουθούμενη από την Πολωνία με 75 100 και την Ιταλία με 59 300 ⁽¹³⁾.

3.4 Μία άλλη συνέπεια της τυποποίησης της μορφής και της γεύσης των καπνικών προϊόντων θα μπορούσε να είναι η αύξηση του λαθρεμπορίου. Αν όλα τα προϊόντα καταλήξουν να είναι σχεδόν τα ίδια, θα ωφεληθούν οι παράνομες οργανώσεις, οι οποίες θα μπορούν πολύ εύκολα να σχεδιάζουν τα λαθραία προϊόντα τους με τις αρχικές μορφές και γεύσεις, στις οποίες είναι συνηθισμένοι οι καταναλωτές, και να ικανοποιούν αυτή τη ζήτηση μη ρυθμισμένων προϊόντων χωρίς να αφήνουν ούτε ένα ευρώ στις φορολογικές αρχές των κρατών μελών. Επιπλέον, αυτά τα προϊόντα δεν θα υπόκεινται σε κανέναν έλεγχο ποιότητας, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει σοβαρά η ασφάλεια των καταναλωτών.

3.5 Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, στην ΕΕ χάνονται κάθε χρόνο εξαιτίας του παράνομου εμπορίου προϊόντων καπνού φόροι ύψους 10 δισεκατομμυρίων ευρώ. Οι πωλήσεις λαθραίου καπνού στην ΕΕ αντιστοιχούν σήμερα περίπου στο 10 % του συνόλου ⁽¹⁴⁾. Επομένως, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει αναφανδόν την υπογραφή του «Πρωτοκόλλου για την εξάλειψη του παράνομου εμπορίου προϊόντων καπνού», που έλαβε χώρα στις 12 Νοεμβρίου 2012, στο πλαίσιο της σύμβασης-πλαίσου του ΠΟΥ για την καταπολέμηση του καπνίσματος. Η Επιτροπή εκπροσώπησε την ΕΕ και τα κράτη μέλη στις διαπραγματεύσεις σχετικά

⁽¹¹⁾ DIVTOB: Diversification for Tobacco Growing Regions in the Southern European Union. Hohenheim University. Sixth Framework Programme funded European Research and Technological Development.

⁽¹²⁾ Οδηγία του Συμβουλίου 2011/64/ΕΕ, της 21ης Ιουνίου 2011, για τη διάρθρωση και τους συντελεστές του ειδικού φόρου κατανάλωσης που εφαρμόζονται στα βιομηχανοποιημένα καπνά, ΕΕ L 176, 5.7.2011, σ. 24-36.

⁽¹³⁾ Βλ. υποσημείωση 11.

⁽¹⁴⁾ Βλ. υποσημείωση 5.

με το Πρωτόκολλο, στο οποίο καλούνται τα συμβαλλόμενα μέρη να λάβουν μέτρα για την παύση της παραγωγής και της εμπορίας παράνομων προϊόντων καπνού ⁽¹⁵⁾.

3.6 Πέρα από την απώλεια φορολογικών εσόδων, η αύξηση του παράνομου εμπορίου θα οδηγήσει σε μείωση των πωλήσεων καπνού, η οποία θα έχει μεν αντίκτυπο σε όλη την αξιακή αλυσίδα, αλλά μπορεί να πλήξει ιδιαίτερα τα καταστήματα λιανικής πώλησης. Σχεδόν ένα εκατομμύριο θέσεις εργασίας εξαρτώνται άμεσα ή έμμεσα από τη λιανική πώληση προϊόντων καπνού στην ΕΕ, σε μινιμάρκετ, περίπτερα ή ειδικά καπνοπωλεία, όπως τα δίκτυα ρυθμισμένων και ελεγχόμενων από το κράτος καταστημάτων πώλησης τσιγάρων/ γραμματισίμων που υπάρχουν στη Γαλλία, στην Ιταλία, στην Ισπανία, τελευταία δε και στην Ουγγαρία. Μόνο στην Ελλάδα, 40 000 θέσεις εργασίας εξαρτώνται από τη λιανική πώληση προϊόντων καπνού ⁽¹⁶⁾.

3.7 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τη δυνητική απειλή για την απασχόληση σε όλους τους τομείς της αξιακής αλυσίδας παραγωγής, συσκευασίας και εμπορίας καπνού και συναφών προϊόντων, καθώς και στις αγροτικές περιοχές όπου δεν έχουν αναπτυχθεί άλλες εναλλακτικές λύσεις και όπου δεν διατίθενται πλέον επιδοτήσεις μέσω της ΚΠΠ. Πρέπει να σημειωθεί πως η καλλιέργεια καπνού συμβάλλει στην αγροτική απασχόληση. Η ΕΟΚΕ ζητά να δοθεί η δέουσα προσοχή στην ελαχιστοποίηση αυτών των κινδύνων για την αγορά εργασίας και συνιστά θερμά να χρησιμοποιηθούν όλα τα διαθέσιμα μεταβατικά μέτρα και μέτρα αναδιάρθρωσης —και ιδιαίτερα τα προγράμματα κατάρτισης των εργαζομένων— και να υποστηριχθούν οι επιστημονικές, τεχνικές και καινοτομικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων και των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που παράγουν νέα είδη προϊόντων, ώστε να διατηρηθεί το επίπεδο της απασχόλησης. Το Ταμείο Συνοχής και τα ταμεία για την έρευνα και την καινοτομία θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά στα κράτη μέλη που επηρεάζονται περισσότερο από την πιθανή αναδιάρθρωση, ιδίως με δεδομένη την τρέχουσα οικονομική κρίση.

3.8 Εν κατακλείδι, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η πρόταση οδηγίας μπορεί να εμπερικλείει σοβαρούς κινδύνους. Ωστόσο, ζητά να ληφθούν υπόψη και οι αναμενόμενες βελτιώσεις όσον αφορά τη μείωση των δαπανών για την υγεία και τη βελτίωση του επιπέδου υγείας, δεδομένου ότι οι Ευρωπαίοι πολίτες δικαιούνται να προσδοκούν από την Ευρωπαϊκή Ένωση να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας, όπως ορίζει το άρθρο 35 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

3.9 Επιπροσθέτως, στην πρόταση οδηγίας προβλέπονται 16 περιπτώσεις πράξεων κατ' εξουσιοδότηση, που δίνουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την εξουσία να αποφασίζει και να ρυθμίζει ουσιαστικά στοιχεία της οδηγίας, πράγμα που απαγορεύεται ρητώς από το άρθρο 290 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽¹⁷⁾. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια δεν έχουν σχεδόν κανένα περιθώριο αντίδρασης στην τροποποίηση ουσιαστικών πτυχών της οδηγίας.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στην πρόταση οδηγίας είναι πολύ περιοριστικά και βασίζονται σε κριτήρια που αποσκοπούν στη

μείωση της «ελκυστικότητα» του καπνού προκειμένου να επιτύχουν τους στόχους που επιδιώκουν στο πεδίο της υγείας. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην ανάγκη υλοποίησης προγραμμάτων και εκπαιδευτικών εκστρατειών που θα απευθύνονται ειδικά στους νέους της Ευρώπης. Εν προκειμένω, πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι οι εκτιμήσεις της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον αντίκτυπο των μέτρων της στην υγεία μπορεί να φαίνονται ελάχιστα φιλόδοξες (2%), ωστόσο ο προοδευτικός αυτός χαρακτήρας θα αποτρέπει πολύ σοβαρές και άρα δυνητικώς δυσανάλογες οικονομικές ζημιές.

4.1.1 Η κάλυψη του 75% της επιφάνειας των δύο μεγαλύτερων πλευρών της συσκευασίας με προειδοποιήσεις για την υγεία και του 50% των πλάγιων επιφανειών με τα νέα ενημερωτικά μηνύματα (άρθρο 9) δεν βασίζεται σε αδιάσειστες επιστημονικές αποδείξεις. Αν και μία μελέτη του Hammond ⁽¹⁸⁾ επεσήμανε την αποτελεσματικότητα αυτών των προειδοποιήσεων, άλλες μελέτες, που διενεργήθηκαν από το Πανεπιστήμιο του Μάαστριχτ ⁽¹⁹⁾ και από την Υπηρεσία Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA) των ΗΠΑ ⁽²⁰⁾, καταδεικνύουν το αντίθετο, ότι δηλαδή οι εικονογραφικές προειδοποιήσεις για την υγεία δεν είναι αποτελεσματικές για τη μείωση του αριθμού των καπνιστών. Ειδικότερα, σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ⁽²¹⁾, εννέα στους δέκα καπνιστές παραδέχονται ότι οι προειδοποιήσεις μεγάλου μεγέθους δεν τους ωθούν να σταματήσουν το κάπνισμα και επτά στους δέκα πιστεύουν ότι τα μέτρα αυτού του τύπου δεν συμβάλλουν στη μείωση της κατανάλωσης καπνού μεταξύ των ανηλίκων. Μία πρόσφατη απόφαση του Ομοσπονδιακού Εφετείου των ΗΠΑ κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την αποτελεσματικότητα αυτών των εικονογραφικών προειδοποιήσεων μεγάλου μεγέθους. Αναφέρει συγκεκριμένα ότι δεν υπάρχει «κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι αυτές οι προειδοποιήσεις προκάλεσαν άμεσα ουσιαστική μείωση του επιπέδου του καπνίσματος σε καμία από τις χώρες όπου αυτές είναι σήμερα υποχρεωτικές», προσθέτοντας ότι «η αποδεικτική ισχύς των στοιχείων είναι πολύ χαμηλή» ⁽²²⁾.

4.2 Η δυσανάλογη αυτή αύξηση του μεγέθους των προειδοποιήσεων για την υγεία συνεπάγεται, επιπροσθέτως:

— μονομερή καταπάτηση των νόμιμων δικαιωμάτων πνευματικής και διανοητικής ιδιοκτησίας των καπνοβιομηχανών, οι οποίοι δεν θα μπορούν πια να χρησιμοποιούν τα κατατεθέντα σήματα

⁽¹⁸⁾ Hammond D., «Health warning messages on tobacco products: a review» [Οι προειδοποιήσεις για την υγεία στα προϊόντα καπνού: επισκόπηση], Tobacco Control 2011, 20:327-3. Sambrook Research International, «A review of the science base to support the development of health warnings for tobacco packages» [Επισκόπηση της επιστημονικής βάσης υπέρ της ανάπτυξης των προειδοποιήσεων για την υγεία στις συσκευασίες των προϊόντων καπνού], Newport: Sambrook Research International, 2009 (έκδοση που καταρτίστηκε για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

⁽¹⁹⁾ <http://www.maastrichtuniversity.nl/web/Main/Sitewide/News1/SmokersWillNotBePutOff1.htm>

⁽²⁰⁾ Nonnemaker, J., et al., Experimental Study of Graphic Cigarette Warning Labels: Final Results Report Prepared for Center for Tobacco Products, Food and Drug Administration, Contract No. HHSF-223-2009-10135G, Δεκέμβριος 2010.

⁽²¹⁾ http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf

⁽²²⁾ RJ Reynolds Tobacco Company v Food & Drug Administration, United States Court of Appeals for the District of Columbia Circuit, Αύγουστος 2012.

⁽¹⁵⁾ Βλ. υποσημείωση 5.

⁽¹⁶⁾ Βλ. υποσημείωση 11.

⁽¹⁷⁾ ΕΕ L 115, 9.5.2008, σ. 172.

τους. Σύμφωνα με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽²³⁾, οι παραγωγοί έχουν δικαίωμα να χρησιμοποιούν τα εμπορικά τους σήματα και να συνεχίζουν την ανάδειξη των προϊόντων τους:

- περαιτέρω περιορισμό του ανταγωνισμού, σε έναν κλάδο όπου οι δυνατότητες διαφοροποίησης είναι ήδη πολύ περιορισμένες·
- παραβίαση βασικών εμπορικών δικαιωμάτων, εγγενών σε κάθε νόμιμη εμπορική δραστηριότητα·
- παρεμπόδιση της εισόδου νέων προϊόντων στην αγορά και
- κατάργηση της έρευνας και της ενδεχόμενης βελτίωσης της ποιότητας των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά. Πρόκειται για αυθαίρετο περιορισμό της εισόδου προϊόντων νέας γενιάς στην αγορά, χωρίς να παρέχεται η δυνατότητα θέσπισης ενός σαφούς ρυθμιστικού πλαισίου βάσει του οποίου να αναλύεται η μείωση των δυνητικών κινδύνων αυτών των νέων προϊόντων για τον πληθυσμό, γεγονός που μπορεί να περιορίσει επίσης τη δημιουργία πλούτου και θέσεων εργασίας στην καινοτομία και την έρευνα. Εξάλλου, αυτά τα νέα και δυνητικώς λιγότερο επικίνδυνα προϊόντα δεν θα πρέπει να υπόκεινται στους ίδιους περιορισμούς με τα συμβατικά.

4.3 Το ίδιο συμβαίνει με τον περιορισμό των συστατικών, ώστε να καταργηθούν τα χαρακτηριστικά αρώματα/γεύσεις (άρθρο 6): δεν βασίζεται σε επιστημονικά στοιχεία, επί παραδείγματι στη μείωση της τοξικότητας ή της εθιστικότητας αυτών των συστατικών, αλλά σε ένα τόσο υποκειμενικό κριτήριο όσο η μείωση της ελκυστικότητας του καπνού και σε υποκειμενικά στερεότυπα σχετικά με τον τύπο των προϊόντων που καπνίζει κάθε ηλικιακή ομάδα ή φύλο. Η ίδια υποκειμενικότητα παρατηρείται και στην αυθαίρετη, χωρίς κανένα επιχειρήμα, απαγόρευση ορισμένων μορφοτύπων όπως τα τσιγάρα τύπου «slim» (τα οποία δεν συμπεριλήφθηκαν ούτε στη δημόσια διαβούλευση ούτε στην έκθεση με την εκτίμηση του αντικτύπου), τα τσιγάρα μικρού μήκους και όλη η κατηγορία των τσιγάρων με μινθόλη, στον ορισμό ελάχιστου βάρους για τα σακουλάκια καπνού για στρίψιμο, στην τυποποίηση του μορφοτύπου του καπνού σε κουτί ή, ακόμη, στην επινόηση μιας νέας κατηγορίας με την ονομασία «πουράκι» κατά παράβαση της οδηγίας 2011/64/ΕΕ ⁽²⁴⁾ που ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2011. Αυτή η απαγόρευση των τσιγάρων «slim» και των τσιγάρων με μινθόλη, που έχουν μεγάλη κατανάλωση σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, θα συνέτεινε ώστε οι καταναλωτές να μην έχουν πλέον πρόσβαση σε αυτά και να αναγκάζονται να στραφούν στη μαύρη αγορά για να τα προμηθευτούν. Επιπλέον, πρόκειται για προϊόντα καπνού που καταναλώνονται ως επί το πλείστον από ενήλικους καπνιστές, οπότε δεν ισχύει στη συγκεκριμένη περίπτωση το επιχειρήμα ότι ο στόχος είναι να αποτραπεί η πρόσβαση των ανηλικών στην κατανάλωση καπνού. Στη συγκεκριμένη περίπτωση των τσιγάρων με μινθόλη, για παράδειγμα, πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι αυτός ο τύπος προϊόντων καταναλώνεται κυρίως από ενήλικους και ότι, επιπλέον, χώρες με πολύ εξελιγμένες νομοθεσίες κατά του καπνίσματος, με πολύ σαφείς διατάξεις για την απαγόρευση συγκεκριμένων συστατικών, όπως είναι οι ΗΠΑ και ο Καναδάς, δεν τα έχουν απαγορεύσει, γεγονός

που ωθεί την ΕΟΚΕ να προτείνει να διαγραφεί η απαγόρευση των τσιγάρων μινθόλης από την πρόταση οδηγίας.

4.3.1 Εν κατακλείδι, συμφωνούμε πλήρως με την πρόταση της Επιτροπής να απαγορευθεί η είσοδος στην αγορά των αποκαλούμενων «candy-flavoured cigarettes», ήτοι νέων προϊόντων με άρωμα/γεύση τσιγλόφουσκας, πίνα κολάντα, μοχίτο κλπ., τα οποία μπορεί να απευθύνονται κατά βάση στους καταναλωτές νεαρής ηλικίας.

4.3.2 Ένας υπέρμετρος περιορισμός των συστατικών θα επέφερε τυποποίηση της γεύσης και επομένως αδυναμία διαφοροποίησης μεταξύ των ανταγωνιστών, περιορίζοντας έτσι τις επενδύσεις και τη δυνατότητα εισόδου νέων προϊόντων στην αγορά, εις βάρος τελικά του καταναλωτή και με μείωση του φάσματος των επιλογών του.

4.4 Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να παρουσιάσει σαφή ορισμό και κατάλληλο νομικό πλαίσιο για τα «προϊόντα μειωμένου κινδύνου», για τα οποία υπάρχουν αδιαμφισβήτητα επιστημονικά στοιχεία ότι ενέχουν μικρότερο κίνδυνο σε σύγκριση με τα συμβατικά τσιγάρα. Η έννοια του μειωμένου κινδύνου καλύπτει τα προϊόντα που μπορούν να υποκαταστήσουν τα συμβατικά τσιγάρα, αλλά με πολύ πιο μικρό κίνδυνο για την υγεία, και όχι εκείνα που αποσκοπούν στη διακοπή του καπνίσματος. Τα προϊόντα που περιέχουν καπνό (και όχι χημική νικοτίνη) —και τα οποία, ως εκ τούτου, υπόκεινται στην οδηγία— θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο σαφούς ορισμού και ρύθμισης, ώστε να μπορούν να κοινοποιούνται στους καταναλωτές τα χαρακτηριστικά τους.

4.5 Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιλαμβάνει επίσης μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση του παράνομου εμπορίου καπνού. Στο άρθρο 14, για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ένα σύστημα παρακολούθησης και ιχνηλάτησης και άλλα νέα μέτρα ασφαλείας, ώστε στην ΕΕ να πωλούνται μόνο προϊόντα που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της οδηγίας. Το μέτρο αυτό θα επιφέρει δυσανάλογο οικονομικό και διοικητικό φόρτο, στον οποίο πολλές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις δεν θα μπορέσουν να αντεπεξέλθουν, και, αντί να μειώσει το παράνομο εμπόριο, θα αυξήσει τη διοικητική επιβάρυνση των κρατών μελών κατά τη διενέργεια των ελέγχων. Εξάλλου, το σύστημα αυτό δεν θα συμβάλει στην ανασχηση του λαθρεμπορίου και του παράνομου εμπορίου, τα οποία, αντίθετα, θα ευνοηθούν από τα υπόλοιπα μέτρα της πρότασης οδηγίας. Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 14 της προτεινόμενης οδηγίας θα πρέπει να είναι ακριβώς οι ίδιες με τις ρήτρες περί παρακολούθησης και ιχνηλάτησης του «Πρωτοκόλλου για την εξάλειψη του παράνομου εμπορίου προϊόντων καπνού» ⁽²⁵⁾ που υπεγράφη στα τέλη του 2012 από τη Διάσκεψη Συμβαλλόμενων Μερών του ΠΟΥ.

4.6 Τέλος, η οδηγία θα δώσει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη δυνατότητα να ρυθμίζει και να τροποποιεί, μέσω μιας πληθώρας πράξεων κατ' εξουσιοδότηση, θεμελιώδεις πτυχές όπως, για παράδειγμα, το επίπεδο των πρόσθετων ουσιών ή η διατύπωση, η θέση και το μέγεθος των προειδοποιήσεων για την υγεία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα κράτη μένουσ σχεδόν χωρίς καμία δυνατότητα αντίδρασης στην τροποποίηση αυτής της οδηγίας, πράγμα που αποτελεί ακραίο βαθμό παρεμβατισμού, σπανίως παρατηρηθέντα μέχρι σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και παραβιάζει τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, όπως έχουν ήδη αποφανθεί

⁽²³⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 17ης Οκτωβρίου 1990 για την υπόθεση C-10/89.

⁽²⁴⁾ Βλ. οδηγία του Συμβουλίου 2011/64/ΕΕ, της 21ης Ιουνίου 2011, για τη διάρθρωση και τους συντελεστές του ειδικού φόρου κατανάλωσης που εφαρμόζονται στα βιομηχανοποιημένα καπνά, ΕΕ L 176, 5.7.2011, σ. 24-36 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32011L0064:EL:NOT>

⁽²⁵⁾ [http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5(1)-en.pdf).

τα εθνικά κοινοβούλια σε οκτώ κράτη μέλη ⁽²⁶⁾ (Ιταλία, Τσεχική Δημοκρατία, Ελλάδα, Βουλγαρία, Δανία, Πορτογαλία, Ρουμανία και Σουηδία). Στην Ιταλία το Κοινοβούλιο, όχι μόνο επεσήμανε ότι η πρόταση παραβιάζει τις αρχές αυτές, αλλά και υπογράμμισε ότι ορισμένοι τύποι τσιγάρων που απαγορεύει, όπως τα «slim» ή τα τσιγάρα χαμηλής περιεκτικότητας σε πίσσα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο μέσο μιας πολιτικής για τη μείωση ή τη διακοπή της συνηθίας του καπνίσματος ⁽²⁷⁾.

4.6.1 Τα άρθρα 8, 9 και 11 της πρότασης οδηγίας, για παράδειγμα, επιτρέπουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να τροποποιεί, μέσω πράξης κατ' εξουσιοδότηση, τη διατύπωση, τον σχεδιασμό, τη διάταξη, τον μορφότυπο και τη θέση των προειδοποιήσεων για την υγεία, ενώ το άρθρο 6 τής επιτρέπει με ανάλογο τρόπο να εκδίδει πράξεις κατ' εξουσιοδότηση για να καθορίσει την παρουσία και τα μέγιστα επιτρεπόμενα επίπεδα των προσθέτων ουσιών.

4.6.2 Για **τα πούρα, τα πουράκια και τον καπνό πίπας**, η πρόταση προβλέπει τη δυνατότητα αυτόματης άρσης ορισμένων

εξαιρέσεων που περιλαμβάνονται στο κείμενο, εάν υπάρξει «**ουσιαστική μεταβολή των συνθηκών**». Ως ουσιαστική μεταβολή θεωρείται η αύξηση του όγκου των πωλήσεων κατά τουλάχιστον 10 % σε τουλάχιστον 10 κράτη μέλη ή κατά 5 % των καπνιστών ηλικίας κάτω των 25 ετών. Η Επιτροπή δεν αντιλαμβάνεται ότι, σε 10 από τα 27 σημερινά κράτη μέλη, η αγορά αυτών των προϊόντων είναι εξαιρετικά μικρή και ότι εύκολα μπορεί να επέλθει μεταβολή της τάξεως του 10 %, με αποτέλεσμα το προτεινόμενο μέτρο να καθίσταται ανώφελο και να δημιουργείται μεγάλη ανασφάλεια δικαίου σε αυτόν τον επιμέρους τομέα.

4.7 Παρότι η εκχώρηση εξουσιών μέσω πράξεων κατ' εξουσιοδότηση προβλέπεται από το άρθρο 290 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι απαραίτητο να πληρούνται στην περίπτωση αυτή ορισμένες προϋποθέσεις. Συγκεκριμένα, οι πράξεις κατ' εξουσιοδότηση μπορούν να αφορούν μόνο επουσιώδη στοιχεία μιας νομοθετικής πράξης, πράγμα που δεν συμβαίνει με την εξεταζόμενη πρόταση.

Βρυξέλλες, 11 Ιουλίου 2013.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE

⁽²⁶⁾ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLng=EL>.

⁽²⁷⁾ Γνωμοδότηση της Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων του Ιταλικού Κοινοβουλίου για το έγγραφο της Επιτροπής COM(2012) 788 final.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες, οι οποίες συγκέντρωσαν τουλάχιστον το ένα τέταρτο των εκπεφρασμένων ψήφων, απορρίφθηκαν κατά τη διεξαγωγή της συζήτησης:

Αντιγνωμοδότηση

Να αντικατασταθεί ολόκληρο το κείμενο της γνωμοδότησης με το ακόλουθο:

1. Συμπεράσματα

1.1 Η νομική βάση της προτεινόμενης οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) ⁽¹⁾. Ο στόχος της πρότασης είναι η προσέγγιση των νόμων και λοιπών κανονιστικών διατάξεων που ισχύουν για την παρασκευή, την παρουσίαση και την πώληση προϊόντων καπνού, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Στο σημείο 3.9.1 της αιτιολογικής έκθεσης αναφέρεται ότι η επιλογή της συγκεκριμένης νομικής βάσης επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την οδηγία 2001/37/ΕΚ ⁽²⁾ και, επομένως, η ίδια νομική βάση ενδείκνυται και για την παρούσα πρόταση. Κατά συνέπεια, η οδηγία του 2001 και η εν λόγω προτεινόμενη αναθεώρηση αποσκοπούν αμφότερες στην εξασφάλιση της ορθής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, καθώς και υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας των πολιτών από τους κινδύνους του καπνού.

1.2 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) κρίνει ότι ο στόχος της βελτίωσης της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς αξίζει της πλήρους στήριξής της: δίδεται δε στα κράτη μέλη ένα πρόσθετο κίνητρο για τη λήψη των αναγκαίων και θεμιτών μέτρων για την προστασία της ανθρώπινης υγείας, καθώς και η δυνατότητά τους να υιοθετήσουν αυστηρότερα μέτρα από όσα περιέχονται στην πρόταση.

1.3 Η ΕΟΚΕ, συνεπής με τις πολυάριθμες παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της για ζητήματα υγείας και σχετικά θέματα, συμφωνεί πλήρως με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι το δικαίωμα στην υγεία πρέπει πάντα να προέχει οποιοδήποτε οικονομικού μελήματος. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ τάσσεται σθεναρά υπέρ της προώθησης προγραμμάτων και εκστρατειών εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης του κοινού σε σχέση με τις σοβαρές επιπτώσεις του καπνίσματος στην υγεία. Αυτά πρέπει να υλοποιούνται παράλληλα με τα διάφορα μέτρα που προτείνονται στο έγγραφο για τη μείωση των παραγόντων που υποκινούν τους νέους να αρχίσουν το κάπνισμα και για τη στήριξη όσων είναι ήδη εθισμένοι στη νικοτίνη προκειμένου να σταματήσουν το κάπνισμα. Η ΕΟΚΕ συνιστά να συμπληρωθεί η πρόταση της Επιτροπής με μια σαφέστατη υπογράμμιση της σημασίας που έχουν οι στρατηγικές εκπαίδευσης και παροχής συμβουλών στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, έτσι ώστε κάθε παιδί και κάθε νέος να μπορεί να ενημερώνεται σωστά, πλήρως και τακτικά για την πραγματική φύση του καπνίσματος, για τις βλαβερές επιπτώσεις του, για τις εξαρτήσεις και τα λοιπά προβλήματα υγείας που συνδέονται με τη νικοτίνη καθώς και για τις καρκινογόνους και λοιπές επιπτώσεις στην υγεία από την άμεση ή έμμεση έκθεση στον καπνό τσιγάρου στο περιβάλλον ⁽³⁾.

1.4 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης ότι συγκεκριμένες θέσεις εργασίας ενδέχεται να απειλούνται, σε αγροτικές περιοχές όπου δεν έχουν αναπτυχθεί εναλλακτικές μορφές απασχόλησης και όπου οι επιδοτήσεις των προϊόντων καπνού που σχετίζονται με την παραγωγή δεν είναι πλέον διαθέσιμες. Σε αυτές τις περιπτώσεις είναι επείγον να διατεθούν άλλες μορφές μεταβατικών ενισχύσεων, καθώς και επιστημονική και τεχνική υποστήριξη για την ανάπτυξη εναλλακτικών, εξίσου επικερδών, πιο βιώσιμων, πιο κοινωνικά αποδεκτών και λιγότερο επιβλαβών καλλιεργειών και, ει δυνατόν, ποιοτικότερων θέσεων εργασίας. Το ίδιο ισχύει για κάθε άλλη θέση εργασίας στην αλυσίδα εφοδιασμού ως συνέπεια αυτής της πρότασης: αν πρόκειται για το συμφέρον της δημόσιας υγείας, η στήριξη του κοινού για ποιοτικότερες θέσεις εργασίας είναι απόλυτα δικαιολογημένη και πρέπει να ενθαρρύνεται.

1.5 Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, πρέπει να συνυπολογίζεται το κύριο όφελος – η πρόληψη του θανάτου και των σχετικών με τον καπνό νοσημάτων των στελεχών, των εργαζομένων και των καταναλωτών που ήδη καπνίζουν και των δυνητικών καπνιστών κάθε ηλικίας και κάθε είδους, οι οποίοι, αν εγκριθούν αυτά τα μέτρα, θα υφίστανται πλέον λιγότερες άμεσες εμπορικές πιέσεις να αρχίσουν το κάπνισμα. Σύμφωνα με την έκθεση αντικτύπου της Επιτροπής, το καθαρό όφελος για την οικονομία της ΕΕ ανέρχεται σε περίπου 4 εκατομμύρια ευρώ και οι εξοικονομήσεις στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης σε 506 εκατομμύρια ευρώ, ενώ θα σωθούν 16,8 εκατομμύρια έτη ζωής ⁽⁴⁾. Θα πρέπει να δημιουργηθούν, με κατάλληλα μέτρα, νέες θέσεις εργασίας μέσω της ανακατανομής των πόρων εντός της ΕΕ και της καλύτερης χρήσης των φορολογικών εσόδων σε εθνικό επίπεδο.

1.6 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι από τη φορολόγηση του καπνού εισπράττονται σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχεδόν 100 δισεκατομμύρια ευρώ. Η φορολόγηση των προϊόντων καπνού αποτελεί τον αποτελεσματικότερο και οικονομικότερο τρόπο μείωσης της κατανάλωσης καπνού, ιδίως μεταξύ των νέων και των ομάδων χαμηλού εισοδήματος (δηλαδή των πιο ευπαθών μελών της κοινωνίας μας) ⁽⁵⁾. Μελέτες τεκμηριώνουν ότι η τιμή των προϊόντων καπνού αποτελεί τον τρίτο συχνότερο λόγο

⁽¹⁾ Άρθρο 114 της ΣΛΕΕ:

«1. Εκτός αν ορίζουν άλλως οι Συνθήκες, εφαρμόζονται οι ακόλουθες διατάξεις για την πραγματοποίηση των στόχων του άρθρου 26. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, εκδίδουν τα μέτρα τα σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.»

⁽²⁾ Βλ. υπόθεση C-491/01, The Queen κατά Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd και Imperial Tobacco Ltd.

⁽³⁾ ΕΕ C 128, 18.5.2010, σ. 89-93.

⁽⁴⁾ Ανάλυση αντικτύπου (στα αγγλικά): http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/com_2012_788_ia_en.pdf.

⁽⁵⁾ Stefan Callan, Smoke Free Partnership, Making Tobacco Tax Trendy Toolkit (Εργαλεία για να καταστεί ελκυστική η φορολόγηση του καπνού), 2012, σ. 5.
http://www.smokefreepartnership.eu/sites/sfp.ttp.eu/files/LV%20-%20Tax%20Toolkit_4.pdf.

για τον οποίο οι καπνιστές σταματούν το κάπνισμα ⁽⁶⁾. Τα χρήματα που εξοικονομούνται από την μη αγορά προϊόντων καπνού μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αγορά άλλων αγαθών, τα οποία επίσης φορολογούνται. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι οι φόροι που συλλέγονται σήμερα καλύπτουν το κόστος της υγειονομικής περιθαλψής όσων ξεκίνησαν το κάπνισμα πριν από 50 χρόνια· όσοι ξεκινούν σήμερα το κάπνισμα θα χρειαστούν την ίδια περιθαλψή σε 50 χρόνια. Από τα υπάρχοντα στοιχεία προκύπτει ότι οι κυβερνήσεις των κρατών μελών έχουν πλήρη επίγνωση των ανωτέρω και κατάφεραν να συνεχίσουν να αυξάνουν τα φορολογικά τους έσοδα παρά τη μείωση της χρήσης και πώλησης προϊόντων καπνού στην Ευρώπη. Ουδείς λόγος υπάρχει να μεταβληθεί η κατάσταση από την παρούσα πρόταση.

1.7 Για την πρόληψη της περαιτέρω αύξησης του παράνομου εμπορίου (λαθρεμπόριο, απομιμήσεις, πειρατικά προϊόντα και παράνομη κατασκευή) από εγκληματικά δίκτυα, το οποίο αποτελεί τον μεγαλύτερο κίνδυνο για την απασχόληση και τη συλλογή φόρων στην ΕΕ, η ΕΟΚΕ ζητά τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων που θα εξασφαλίσουν ότι η σχετική νομοθεσία θα εφαρμόζεται με ταχύ και αποτελεσματικό τρόπο στα κράτη μέλη. Θα πρέπει να κατατεθούν περαιτέρω προτάσεις, σε συμφωνία με την καπνοβιομηχανία, για άλλα μέτρα που δύνανται να περιορίσουν τις απομιμήσεις και το λαθρεμπόριο και να καταστήσουν ευκολότερη την ταυτοποίηση του προϊόντος –για παράδειγμα μέσω της ενσωμάτωσης διακριτικών που δεν αντιγράφονται εύκολα ή μέσω της ηλεκτρονικής σήμανσης της συσκευασίας. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι είναι σχετικά εύκολη, με τη σύγχρονη τεχνολογία, η απομίμηση όλων σχεδόν των αγαθών και των συσκευασιών· η αμφίρροπη περισσότερου χώρου σε κατάλληλες προειδοποιήσεις για την υγεία δεν αναμένεται να μεταβάλει ουσιαστικά την κατάσταση προς οιαδήποτε κατεύθυνση.

1.8 Πέραν των διευρυσμένων εξουσιών που εκχωρούνται στην Επιτροπή για την περαιτέρω ανάπτυξη ζωτικών πτυχών της οδηγίας μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, πρέπει να διασφαλιστεί η διεξαγωγή της διαδικασίας λήψης αποφάσεων κατά τρόπο ανοιχτό και σε συμφωνία με τα συμφέροντα των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι πράξεις δεσμευτικού χαρακτήρα πρέπει να συνάδουν με το άρθρο 290 της ΣΛΕΕ.

1.9 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ένθερμα την ιδέα της μείωσης του κινδύνου και συνεπώς ζητεί από την Επιτροπή να παρουσιάσει σαφή ορισμό και κατάλληλο νομικό πλαίσιο για τα «προϊόντα μειωμένου κινδύνου» και ιδιαίτερα για τα προϊόντα που περιέχουν καπνό αλλά με μειωμένη ποσότητα νικοτίνης ή περιέχουν νικοτίνη αλλά όχι καπνό, και τα οποία υπόκεινται στην οδηγία. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι ορισμένα εξ αυτών ενδέχεται να αποτελούν βήμα πρόοδου, εφόσον υπόκεινται σε προσεκτικούς ελέγχους οι οποίοι δεν έχουν αναπτυχθεί ακόμα, προκειμένου να μειωθούν οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις του καπνίσματος ως συνέπεια της εξάρτησης από την νικοτίνη.

2. Εισαγωγή

2.1 Η ΕΟΚΕ έχει πλήρη επίγνωση των κινδύνων που ενέχει ο καπνός, σε όλες τις μορφές του, για τη δημόσια υγεία. Ο καπνός είναι η κυριότερη αιτία πρόωρων θανάτων στην ΕΕ και ευθύνεται για σχεδόν 700 000 θανάτους ετησίως στην Ένωση. Η πρόταση επικεντρώνεται κατά συνέπεια στην πρόληψη της έναρξης του καπνίσματος, ιδίως από τους νέους και τις λοιπές ευπαθείς ομάδες. Στην πρόταση αναφέρεται ότι το 70 % των καπνιστών αρχίζει το κάπνισμα πριν από την ηλικία των 18 ετών και το 94 % πριν από την ηλικία των 25 ετών, γεγονός που ενισχύει την ανάγκη να ληφθούν μέτρα για τα παιδιά και τους νέους (?).

2.2 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η αναθεώρηση της οδηγίας είναι απολύτως απαραίτητη και ότι πρέπει συνεπώς να πραγματοποιηθεί πάραυτα. Επισημαίνει πως σε ορισμένες χώρες το επίπεδο κατανάλωσης καπνού παραμένει υψηλό, ακόμα και σε χώρες όπου υιοθετήθηκε αυστηρή νομοθεσία κατά του καπνού. Είναι επίσης σαφές ότι οι υφιστάμενοι έλεγχοι οδήγησαν σε σημαντικές μειώσεις στα περισσότερα κράτη μέλη. Στην Ισπανία, αναφέρθηκε μείωση κατά 2 % σε μικρό χρονικό διάστημα. Η εν λόγω πρόταση επιχειρεί να οδηγήσει σε παρόμοιες μειώσεις σε όλη την Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ τάσσεται επίσης σθεναρά υπέρ της προώθησης προγραμμάτων και εκστρατειών εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης του κοινού σε σχέση με τις σοβαρές επιπτώσεις του καπνίσματος στην υγεία.

2.3 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η πρόταση δημιουργήσει ανησυχία ως προς τις θέσεις εργασίας, τους φόρους και την οικονομία στο σύνολο της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η καπνοβιομηχανία ανέφερε ότι απασχολεί έως και 1,5 εκατομμύρια άτομα στην ΕΕ, εκ των οποίων περίπου 400 000 εμπλέκονται στην καλλιέργεια φύλλων καπνού. Στοιχεία της Επιτροπής και άλλων πηγών καταδεικνύουν ότι σε αυτόν τον αριθμό συμπεριλαμβάνονται εκείνα τα άτομα που απασχολούνται στην αλυσίδα εφοδιασμού των προϊόντων καπνού εποχικά ή με χαρακτήρα προσωρινής ή μερικής απασχόλησης. Ο αριθμός των ατόμων που απασχολούνται απευθείας και αποκλειστικά στην καλλιέργεια καπνών, για παράδειγμα, εκτιμάται σε λιγότερο από 100 000. Η παραγωγή αυτών των γεωργών αποτελεί περίπου το ένα τέταρτο του καπνού που χρησιμοποιείται για την παραγωγή και τις πωλήσεις προϊόντων καπνού στην ΕΕ, ενώ το υπόλοιπο εισάγεται, κυρίως από τις ΗΠΑ. Οι υπόλοιπες θέσεις εργασίας στη συσκευασία, το μάρκετινγκ, τις πωλήσεις, τις νομικές υπηρεσίες, την έρευνα και τη διανομή δεν αναμένεται να επηρεαστούν. Δεν είναι, συνεπώς, σαφές για ποιο λόγο οι προτεινόμενες αλλαγές στη συσκευασία των τελικών προϊόντων πιστεύεται ότι θα έχουν μείζονα αντίκτυπο στα σημερινά επίπεδα απασχόλησης. Είναι ακόμα λιγότερο σαφές το γιατί τα προτεινόμενα μέτρα «δεν είναι δοκιμασμένα», «δεν θα επιτύχουν», ή ακόμα, «θα έχουν καταστροφικές συνέπειες» για την καπνοβιομηχανία. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι και στις δύο περιπτώσεις, ισχύει το αντίθετο: αυτά τα μέτρα θα έχουν χρήσιμο, πολύτιμο και αναλογικό αποτέλεσμα στην ανθρώπινη υγεία, με μικρό μόνο αντίκτυπο στη συνολική ανάπτυξη και την κερδοφορία της βιομηχανίας. Πράγματι, η μείωση των πωλήσεων στους νέους θα αντισταθμιστεί από τη μείωση στις (πολύ σημαντικότερες) παράνομες πωλήσεις, από τις οποίες επωφελούνται μόνο οι εμπλεκόμενες εγκληματικές συμμορίες.

⁽⁶⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Attitudes of Europeans Towards Tobacco (Οι στάσεις των Ευρωπαίων έναντι του καπνού)*, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf, σ. 84.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 351, 15.11.2012, σ. 6-11.

2.4 Η καλλιέργεια καπνού στην ΕΕ παρέχει, παρ' όλα αυτά, θέσεις εργασίας, κυρίως σε μειονεκτούσες περιοχές όπου ελάχιστες εναλλακτικές καλλιέργειες έχουν αναπτυχθεί μέχρι σήμερα. Σήμερα όπου δεν είναι πλέον διαθέσιμες οι επιδοτήσεις της ΚΓΠ για την παραγωγή φύλλων καπνού, απαιτείται επειγόντως μεταβατική τεχνική και χρηματοπιστωτική στήριξη για τη μετάβαση σε λιγότερο επιβλαβείς και πιο μακροπρόθεσμες, βιώσιμες πηγές εισοδήματος. Το ίδιο ισχύει και για άλλες θέσεις εργασίας στην αλυσίδα εφοδιασμού· αν οι θέσεις χάνονται για λόγους δημοσίου συμφέροντος, ενδείκνυται σαφώς η δημόσια στήριξη.

2.5 Κάθε χρόνο συλλέγονται σχεδόν 100 δισεκατομμύρια ευρώ από τη φορολόγηση των προϊόντων καπνού. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, αν και αυτό συμβάλλει στην αντιστάθμιση του κόστους υγειονομικής περίθαλψης όσων ξεκίνησαν το κάπνισμα πριν από 50 ή περισσότερα χρόνια, σε 50 χρόνια θα απαιτείται το ίδιο επίπεδο φορολογικών εσόδων για τη φροντίδα όσων ξεκινούν τώρα την αγορά και κατανάλωση προϊόντων καπνού. Οι αυξήσεις της φορολόγησης θα είναι κατά συνέπεια ουσιαστικής σημασίας για την αντιστάθμιση κάθε τυχόν μείωσης των πωλήσεων. Από τα υπάρχοντα στοιχεία προκύπτει ότι οι κυβερνήσεις των κρατών μελών έχουν επίγνωση των ανωτέρω και μπορούν να διατηρήσουν ή να αυξήσουν τα φορολογικά έσοδα παρά τη μείωση της πώλησης προϊόντων καπνού τα τελευταία χρόνια. Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, σύμφωνα με μια πρόσφατη δημοσιευθείσα κοινοβουλευτική έκθεση με τίτλο «All Party Parliamentary Group Report on Smoking and Health» (2013) ⁽⁸⁾, η σταθερή αύξηση των τιμών μεταξύ 1992 και 2011, καθώς και η φορολόγηση σε ύψος 75 % της συνολικής τιμής λιανικής πώλησης συνέβαλαν στη μείωση κατά 51 % των πωλήσεων τσιγάρων, ενώ ταυτόχρονα τα φορολογικά έσοδα αυξήθηκαν κατά 44 %. Σε ανάλογη χρονική περίοδο, το ποσοστό ενηλίκων που καπνίζουν μειώθηκε από 27 % σε 20 %.

2.6 Παρότι το μεγαλύτερο μέρος των προϊόντων καπνού που παράγονται στην ΕΕ καταναλώνεται στην ΕΕ, μέρος της παραγωγής εξάγεται. Τα στοιχεία του κλάδου παρουσιάζουν συνολικές εξαγωγές προϊόντων καπνού περίπου 55 000 τόνων το 2010, κυρίως σε χώρες της Αφρικής και της Ασίας όπου το προσδόκιμο ζωής είναι, δυστυχώς, ακόμα πολύ χαμηλό και δεν επιτρέπει τον εντοπισμό συγκεκριμένου αρνητικού αντικτύπου στην υγεία. Εν ευθέτω χρόνω, και μετά την επίλυση άλλων προβλημάτων και την προσδοκώμενη άνοδο του προσδόκιμου ζωής, ο αντίκτυπος της εξάρτησης από τη νικοτίνη και της χρήσης καπνού θα καταστεί εμφανέστερη, όπως συμβαίνει με άλλες εξαγόμενες ασθένειες.

2.7 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ειδικότερα πως, σε αντίθεση με τα ανωτέρω, στις πιο ανεπτυγμένες χώρες της ΕΕ, όσο το προσδόκιμο ζωής και η διάρκεια του επαγγελματικού βίου συνεχίζουν να αυξάνονται, οι επιπτώσεις του καπνίσματος θα καθίστανται ολοένα εμφανέστερες στο χώρο εργασίας και για την κοινωνία στο σύνολό της, και κατά συνέπεια θα αποτελέσουν εντεινόμενο και ολοένα και πιο ορατό πρόβλημα και ευθύνη για τους εργοδότες και τις οργανώσεις τόσο των εργοδοτών όσο των εργαζομένων. Στο πλαίσιο της τρέχουσας οικονομικής ύφεσης, οι πρώτοι θάνατοι μισθωτών (οι οποίοι θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί) και η απώλεια των εισοδημάτων ή των συντάξεών τους θα προστεθούν στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οικογένειες οι οποίες ήδη αγωνίζονται για την οικονομική επιβίωση τους.

2.8 Η ΕΟΚΕ τονίζει πως παρότι η περίοδος επαγωγής για τους καρκίνους που συνδέονται με το κάπνισμα παραμένει σταθερή, το συνολικό προσδόκιμο ζωής για τους μη καπνιστές συνεχίζει να αυξάνεται. Η απώλεια προσδόκιμου ζωής λόγω της χρήσης καπνού, κατά συνέπεια, αυξάνεται από 2-3 έτη στις αρχές του 20ού αιώνα σε 20-30 χρόνια για όσους ξεκινούν το κάπνισμα σήμερα ή κατά την περίοδο που καλύπτει η πρόταση.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η πρόταση οδηγία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα προϊόντα καπνού επικεντρώνεται σε σειρά μέτρων για την εξασφάλιση της ορθής λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για τη μείωση του παράνομου εμπορίου και την επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας των πολιτών από τους κινδύνους του καπνίσματος:

- επισήμανση και συσκευασία:
- ουστατικά:
- ιγνηλασιμότητα και χαρακτηριστικά ασφαλείας:
- διασυνοριακές πωλήσεις εξ αποστάσεως και
- μη καπνιζόμενα προϊόντα καπνού και διεύρυνση του φάσματος των ρυθμιζόμενων προϊόντων.

3.2 Όσον αφορά την επισήμανση, τη συσκευασία και τα ουστατικά, η πρόταση προβλέπει διευρυμένες προειδοποιήσεις για την υγεία, δεδομένων των σοβαρών κινδύνων για την υγεία που θέτει η χρήση προϊόντων καπνού.

3.3 Η πρόταση επιτρέπει στους κατασκευαστές να διατηρήσουν αρτύματα ζωτικής σημασίας για τα ισχύοντα εμπορικά τους σήματα, αλλά περιορίζει τη χρήση νέων πρόσθετων που δεν σχετίζονται με τον καπνό και που αποσκοπούν στη διεύρυνση της αγοράς, ιδίως μεταξύ των νέων. Κάθε πακέτο πρέπει να φέρει εικονογραφικές και λεκτικές προειδοποιήσεις για την υγεία στο 75 % της επιφάνειάς του, στις οποίες προστίθενται τα νέα ενημερωτικά μηνύματα στις πλάγιες επιφάνειες (50 % κάθε πλευράς), το υποχρεωτικό φορολογικό επίσημα σε ορισμένα κράτη μέλη, το μήνυμα περί απαγόρευσης της πώλησης σε ανήλικους και ο χώρος που προορίζεται για τα νέα μέτρα που θα εγγυώνται την παρακολούθηση και την ιγνηλασιμότητα των προϊόντων. Αυτό σημαίνει μείωση στο ελάχιστο του διαθέσιμου χώρου για την απεικόνιση των νομίμως κατατεθέντων εμπορικών σημάτων και άλλων εικόνων που σχετίζονται με την εμπορία των προϊόντων. Αν και τα κράτη μέλη μπορούν να καθιερώσουν απόλυτα απλή συσκευασία, εφόσον το επιθυμούν, αυτό δεν είναι απαραίτητο στο πλαίσιο αυτής της πρότασης. Εξάλλου, τα πακέτα θα έχουν

⁽⁸⁾ <http://www.ash.org.uk/APPGillicit2013>.

ελάχιστες διαστάσεις ύψους και πλάτους, πράγμα που σημαίνει ότι ορισμένοι τύποι πακέτων –ιδίως όσα σχεδιάζονται για να κινήσουν το ενδιαφέρον των νέων– θα εξαφανιστούν. Παρόμοιες αποφάσεις ελήφθησαν στις ΗΠΑ το 2009, προκειμένου να μειωθεί η στοχοθέτηση των παιδιών και των νέων. Η ΕΟΚΕ στηρίζει όλα αυτά τα μέτρα.

3.4 Προς τούτο θα απαιτηθούν αλλαγές στο σχεδιασμό της συσκευασίας. Ωστόσο δεν είναι σαφές για ποιο λόγο αυτό θα είχε σημαντικό αντίκτυπο στις θέσεις εργασίας στον τομέα της συσκευασίας στη Γερμανία, την Πολωνία, τη Γαλλία, την Τσεχία και την Αυστρία. Ο κορμός των πωλήσεων των τελικών προϊόντων καπνού σε όλες τις δυνατές μορφές αναμένεται να διατηρηθεί εν γένει στα σημερινά επίπεδα, καθότι αφορά μια πραγματικά «δέσμια» αγορά περίπου 150.000.000 χρηστών εθισμένων στη νικωτίνη σε όλη την ΕΕ. Το δυναμικό σημαντικών οφελών στη δημόσια υγεία –τόσο από οικονομική σκοπιά όσο, πρωτίστως, από τη σκοπιά της μείωσης του ανθρώπινου πόνου– θα πρέπει ωστόσο να τονιστεί, από κοινού με το γεγονός ότι οι πρώην καπνιστές θα δαπανούν χρήματα σε άλλους τομείς και άρα θα δημιουργούν ευκαιρίες για νέες θέσεις εργασίας. Η ετήσια επιβάρυνση της ΕΕ από την κατανάλωση καπνού εκτιμάται σε 517 δισεκατομμύρια ευρώ ⁽⁹⁾. Σε επίπεδο κρατών μελών, το συνολικό κόστος εκτιμάται σε περίπου 4,6 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ ⁽¹⁰⁾. Σήμερα, η ΕΕ χάνει 25,3 δισεκατομμύρια ευρώ σε δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης για ασθένειες που σχετίζονται με την κατανάλωση καπνού και 8,3 δισεκατομμύρια ευρώ σε απώλειες παραγωγικότητας ⁽¹¹⁾. Αυτά τα ποσά αντιστοιχούν σχεδόν στα έσοδα (προ φόρων) της καπνοβιομηχανίας καθ' όλη την αλυσίδα εφοδιασμού, που φτάνουν τα 35 δισεκατομμύρια ευρώ.

3.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι το κόστος που συνδέεται άμεσα με ασθένειες που προκλήθηκαν από τη χρήση νικωτίνης και προϊόντων καπνού αποτελεί επί του παρόντος την καλύτερη δυνατή εκτίμηση του πραγματικού κόστους για τα κράτη μέλη. Είναι σαφώς χαμηλότερο από την θεωρητική «αξία της ανθρώπινης ζωής» (1 εκατομμύριο ευρώ για κάθε ζωή που χάνεται ή συντομεύεται) που έχει χρησιμοποιήσει η Επιτροπή σε προηγούμενες εκτιμήσεις αντικτύπου για να αιτιολογήσει νομοθεσίες και να αντισταθμίσει το εκτιμώμενο κόστος για τις επιχειρήσεις και λοιπούς φορείς. Αν αυτός ο σαφώς μεγαλύτερος αριθμός χρησιμοποιείτο σε αυτήν την περίπτωση, το εκτιμώμενο όφελος από την υιοθέτηση της πρότασης θα αυξανόταν σε 700 δισεκατομμύρια ευρώ, πράγμα που θα επισκίαζε κάθε άλλη πτυχή.

3.6 Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι το κάπνισμα και οι σχετικές με αυτό συνήθειες δεν έχουν άλλο πραγματικό κοινωνικό ή οικονομικό όφελος για τους χρήστες πέραν αυτού της ανακούφισης των επιπτώσεων της εξάρτησής τους από τη νικωτίνη. Η διακοπή του καπνίσματος είναι πράγματι δύσκολη και αργή, λόγω αυτής της εξάρτησης. Αυστυχώς, ακόμα και η επίγνωση του ότι σχεδόν οι μισοί χρήστες («πελάτες», «πολίτες» και «ευπαθή άτομα») θα πεθάνουν πρόωρα λόγω αυτής τη συνήθειας δεν αρκεί για την υπέρβαση αυτής της εξάρτησης: εξ ου η ανάγκη μείωσης όλων των παραγόντων υποκίνησης της έναρξης του καπνίσματος.

3.7 Τα μέτρα που εισάγονται με την πρόταση δεν έχουν ως στόχο και, πράγματι, δεν αναμένεται να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των υφιστάμενων ενήλικων καπνιστών αλλά, σύμφωνα με εμπειρίες από όλον τον κόσμο, να μειώσουν περαιτέρω τους παράγοντες που υποκινούν τους νέους να ξεκινήσουν το κάπνισμα. Πάνω από όλα, η μείωση του αριθμού των καπνιστών θα μειώσει σημαντικά το κόστος της υγειονομικής περίθαλψης, και σε βάθος χρόνου θα σώσει πολυάριθμες ζωές και θα μειώσει τον ανθρώπινο πόνο.

3.8 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει πως η πρόταση δεν φτάνει στο σημείο να θεσπίσει πλήρως τυποποιημένη συσκευασία με τυποποιημένα χρώματα και γραμματισμοί, όπως συμβαίνει στην Αυστραλία. Τα επιμέρους εμπορικά σήματα θα διατηρηθούν, και θα διακρίνονται από τα ονόματα των παρασκευαστών τους και τα ειδικά αρτύματα καπνού τους. Οι ποιοτικές προδιαγραφές του προϊόντος θα διατηρήσουν τη σημασία τους, καθότι ο καταναλωτής θα συνεχίσει να ενημερώνεται σχετικά με τον παρασκευαστή του προϊόντος που αγοράζει.

3.9 Ελάχιστες ενδείξεις συνηγορούν πειστικά στο ότι οι αλλαγές στους κανόνες συσκευασίας θα οδηγήσουν στην αύξηση των απομιμήσεων ή του λαθρεμπορίου προϊόντων καπνού. Αντιθέτως, η κατανάλωση παράνομα εμπορευόμενου καπνού συναρτάται στενά με την τιμή και τη διαθεσιμότητα ⁽¹²⁾. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του κλάδου, κάθε χρόνο χάνονται 10 δισεκατομμύρια ευρώ εσόδων από τη φορολόγηση των προϊόντων καπνού εξαιτίας του παράνομου αυτού εμπορίου. Οι πωλήσεις λαθραία εμπορευόμενου καπνού αποτελούν σήμερα το 10 % του συνόλου των πωλήσεων στην ΕΕ ⁽¹³⁾. Τέτοια προϊόντα, εκτός ΕΕ, κυρίως από την Ρωσία και την Κίνα, διατίθενται ήδη στην αγορά. Η ζήτηση είναι υψηλή σε χώρες που γνωρίζουν οικονομικούς περιορισμούς ή/και υψηλή φορολόγηση των προϊόντων καπνού. Οι παράνομες πωλήσεις θέτουν σε κίνδυνο θέσεις εργασίας στην ΕΕ, μειώνουν τα φορολογικά έσοδα για τις κυβερνήσεις και μειώνουν την κερδοφορία των νόμιμων πωλήσεων. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για τον περιορισμό του παράνομου εμπορίου καπνού μέσω της βελτίωσης της ασφάλειας, της υλοποίησης μέτρων ελέγχου και πρόληψης και του αυστηρότερου ποιοτικού ελέγχου των προϊόντων καπνού, για παράδειγμα. Η χρήση ανάγλυφων διακριτικών ή ηλεκτρονικής σήμανσης θα πρέπει επίσης να εξετασθεί, μαζί με άλλα μέτρα που έχουν ήδη συμφωνηθεί με την καπνοβιομηχανία.

⁽⁹⁾ Εκτίμηση αντικτύπου, σ. 15.

⁽¹⁰⁾ Η «μελέτη του παθητικού και του κόστους υγείας του καπνίσματος» που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά το συνολικό κόστος για το 2009 (όσον αφορά την υγειονομική περίθαλψη, την απώλεια παραγωγής και ανθρώπινου ζωών) σε 544 δισεκατομμύρια ευρώ. Βλ. http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf, σ. 2.

⁽¹¹⁾ Εκτίμηση αντικτύπου της Επιτροπής.

⁽¹²⁾ Moodie C, Hastings G, Joossens L. *Young adult smokers' perceptions of illicit tobacco and the possible impact of plain packaging on illicit tobacco purchasing behaviour* (Η γνώμη των νέων ενήλικων καπνιστών για τον λαθραία εμπορευόμενο καπνό και για το δυναμικό αντίκτυπο της απλής συσκευασίας στην αγοραστική συμπεριφορά όσον αφορά το λαθραία εμπορευόμενο καπνό). Eur J Public health, πρωτοδημοσιεύθηκε στο διαδίκτυο στις 26 Μαρτίου 2011. DOI:10.1093/eurpub/ckr038. με θέμα Claims that Standardised Packaging Would Increase Illicit Trade are Untrue (Οι ισχυρισμοί ότι η τυποποιημένη συσκευασία θα αυξήσει το λαθρεμπόριο είναι αναληθείς). Smoke Free Partnership, 10 Σεπτεμβρίου 2012. <http://www.smokefreepartnership.eu/response-to-tobacco-retailers>.

⁽¹³⁾ Βλ. υποσημείωση 5.

3.10 Ανεξάρτητα από το κόστος υλοποίησης αυτών των προτάσεων, πρέπει να ληφθεί υπόψη πως τα δυνητικά συνολικά οφέλη της βελτίωσης της δημόσιας υγείας από τη μείωση της κατανάλωσης καπνού είναι πολύ υψηλότερα. Μελέτες έχουν δείξει ότι οι κυβερνήσεις και οι εργοδότες που έλαβαν μέτρα για την απαγόρευση του καπνίσματος στο χώρο εργασίας παρατήρησαν άμεσα θετικές συνέπειες (υψηλότερη παραγωγικότητα, λιγότερες απουσίες, λιγότερες δαπάνες για τη συντήρηση των εγκαταστάσεων και χαμηλότερο κόστος υγειονομικής περίθαλψης και ασφάλισης) ⁽¹⁴⁾.

3.11 Επιπλέον, στην πρόταση προβλέπονται 16 περιπτώσεις πράξεων κατ' εξουσιοδότηση, που δίνουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την εξουσία να αποφασίζει και να ρυθμίζει συγκεκριμένα στοιχεία της οδηγίας, σύμφωνα με το άρθρο 290 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽¹⁵⁾.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η οδηγία πρέπει να συνεχίσει να επικεντρώνεται στην επίτευξη των στόχων τόσο εσωτερικής αγοράς όσο και δημόσιας υγείας που θέτει, με την υλοποίηση μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων μέτρων. Εν προκειμένω, πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι οι εκτιμήσεις της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον αντίκτυπο των μέτρων της στην υγεία συνίστανται σε μείωση κατά 2 % του αριθμού των υφιστάμενων και δυνητικών καπνιστών. Η οδηγία αποσκοπεί πρωτίστως στον περιορισμό της αύξησης και όχι στη μείωση των σημερινών επιπέδων χρήσης. Παρότι το ποσοστό αυτό μπορεί να φαντάζει μικρό, πρόκειται για σαφώς θετικό αντίκτυπο σε σειρά διαφορετικών τομέων.

4.2 Όσοι σταματούν το κάπνισμα κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου (καθώς και όσοι δυνητικοί καπνιστές αποφεύγουν την έναρξή του) ζουν περισσότερο και κατά συνέπεια επιμηκύνουν τον εργασιακό βίο τους. Εκτιμάται ότι σήμερα οι καπνιστές πεθαίνουν 14 χρόνια νωρίτερα από όσους δεν έχουν καπνίσει ποτέ, λόγω σχετικών με το κάπνισμα ασθενειών ή περιπλοκών που δύναται να προκύψουν ως συνέπεια του καπνίσματος. Καθώς το προσδόκιμο ζωής αυξάνεται, ιδίως για τους μη καπνιστές, το ίδιο θα συμβεί με αυτή τη διαφορά. Η μείωση της κατανάλωσης καπνού κατά 2 % ισοδυναμεί με 2,4 εκατομμύρια καπνιστές που σταματούν το κάπνισμα και με κέρδος 16,8 εκατομμυρίων ετών ζωής. Πρόκειται για όφελος της τάξης των 10,3 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως για την κοινωνία, ενώ οι δαπάνες για την υγειονομική περίθαλψη θα μειωθούν κατά 506 εκατομμύρια ευρώ ετησίως. Τα οφέλη της υψηλότερης παραγωγικότητας που προκαλείται από τη μείωση των απουσιών, της πρόωρης συνταξιοδότησης και συναφών περιπτώσεων θα φτάσουν τα 165 εκατομμύρια ευρώ ετησίως ⁽¹⁶⁾.

4.3 Η κάλυψη του 75 % της επιφάνειας των δύο μεγαλύτερων πλευρών της συσκευασίας με προειδοποιήσεις για την υγεία και του 50 % των πλάγιων επιφανειών με τα νέα ενημερωτικά μηνύματα (άρθρο 9) αποτελούν μέρος δέσμης μέτρων που συμβάλει στη μείωση του συνολικού αριθμού των καπνιστών. Η συσκευασία προϊόντων καπνού πρέπει να είναι σχεδιασμένη κατά τρόπο που οι πληροφορίες που παρέχει για το περιεχόμενο του προϊόντος να μη λειτουργούν παραπλανητικά. Πρέπει κατά συνέπεια να περιλαμβάνει σαφή ένδειξη των ενεχόμενων κινδύνων για την υγεία, μεταξύ των οποίων είναι και ο πρόωρος θάνατος. Στα σημεία πώλησης θα πρέπει να προβάλλονται προειδοποιήσεις. Η διαφήμιση στα σημεία πώλησης πρέπει, φυσικά, να απαγορεύεται.

4.4 Ο περιορισμός των συστατικών, ώστε να καταργηθούν τα χαρακτηριστικά αρώματα/γεύσεις (άρθρο 6) και η οπτική παράσταση των συσκευασιών έχουν ιδιαίτερη σημασία. Ένα από τα αντικειμενικά κριτήρια, όπως η μείωση της ελκυστικότητας του καπνού, έχει ιδιαίτερη σημασία σε ορισμένες ηλικιακές ομάδες ή σε συγκεκριμένο φύλο, και συγκεκριμένα στις νεαρές γυναίκες και τα κορίτσια, που αποτελούν σήμερα μία από τις πιο ραγδαία αναπτυσσόμενες αγορές στην ΕΕ και κατά συνέπεια υφίστανται την εντονότερη διαφημιστική πίεση για την έναρξη του καπνίσματος.

4.5 Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την πρόταση της Επιτροπής να απαγορευθεί η είσοδος στην αγορά των αποκαλούμενων «candy-flavoured cigarettes», ήτοι νέων προϊόντων με άρωμα/γεύση τσιγλόφουσκας, πίνια κολάντα, μοχίτο κλπ., που απευθύνονται συγκεκριμένα στους δυνητικούς καταναλωτές νεαρής ηλικίας, κυρίως δε στις νεαρές γυναίκες. Οι «λεπτές» (slim) συσκευασίες απευθύνονται επίσης ειδικά στις νεαρές γυναίκες και προσπαθούν να συνδέσουν τη σιλουέτα, το βάρος και τη λάμψη με μια συνήθεια που θα οδηγήσει στον πρόωρο θάνατο των μισών από αυτές. Δεδομένου ότι οι μακροπρόθεσμοι αναπόφευκτοι κίνδυνοι του καπνίσματος λόγω εξάρτησης από τη νικοτίνη είναι πλέον αντιληπτοί και αναγνωρισμένοι από όλους τους ενδιαφερόμενους, η ΕΟΚΕ αδυνατεί να αντιληφθεί πώς θα μπορούσαν να αναπτυχθούν, πολλώ δε μάλλον να υλοποιηθούν από υπεύθυνους παρασκευαστές αυτές οι στρατηγικές μάρκετινγκ.

4.6 Η ΕΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή να παρουσιάσει σαφή ορισμό και κατάλληλο νομικό πλαίσιο για τα «προϊόντα μειωμένου κινδύνου», για τα οποία υπάρχουν αδιαμφισβήτητα επιστημονικά στοιχεία ότι ενέχουν μικρότερο κίνδυνο σε σύγκριση με τα συμβατικά τσιγάρα. Η έννοια του μειωμένου κινδύνου καλύπτει τα προϊόντα που μπορούν να υποκαταστήσουν τα συμβατικά τσιγάρα, αλλά με πολύ πιο μικρό κίνδυνο για την υγεία, και όχι εκείνα που αποσκοπούν στη διακοπή του καπνίσματος. Τα προϊόντα που περιέχουν καπνό με μειωμένη ποσότητα νικοτίνης ή, ακόμα καλύτερα, νικοτίνη χωρίς καπνό («ηλεκτρονικά τσιγάρα») και τα οποία υπόκεινται στην οδηγία θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο σαφούς ορισμού και ρύθμισης, ώστε να μπορούν να κοινοποιούνται στους καταναλωτές οι μακροπρόθεσμοι κίνδυνοι ή τα οφέλη τους σε σύγκριση με τα συμβατικά προϊόντα καπνού.

⁽¹⁴⁾ Carin Hakansta, Διεθνής οργάνωση εργασίας, Έγγραφο εργασίας "Workplace smoking: A Review of National and Local Practical and Regulatory Measures" (Κάπνισμα στο χώρο εργασίας: Επισκόπηση των εθνικών και τοπικών πρακτικών και κανονιστικών μέτρων), Μάρτιος 2004, σ. 6.

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---safework/documents/publication/wcms_108424.pdf.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 115, 9.5.2008, σ. 172.

⁽¹⁶⁾ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την κατασκευή, την παρουσίαση και την πώληση των προϊόντων καπνού και των συναφών προϊόντων, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/com_2012_788_ia_en.pdf, σ. 116.

4.7 Η πρόταση περιλαμβάνει επίσης μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση του παράνομου εμπορίου καπνού. Στο άρθρο 14, για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ένα σύστημα παρακολούθησης και ιγνηλάτησης και άλλα νέα μέτρα ασφαλείας, ώστε στην ΕΕ να πωλούνται μόνο προϊόντα που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της οδηγίας. Τα μέτρα θα επιφέρουν οικονομικό και διοικητικό φόρτο, στον οποίο πολλές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (σε αντίθεση με τις 4-5 μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες που κυριαρχούν στο παγκόσμιο εμπόριο προϊόντων καπνού και νικοτίνης) ενδέχεται να δυσκολευθούν να ανταπεξέλθουν και θα αυξήσουν τη διοικητική επιβάρυνση των κρατών μελών κατά τη διενέργεια των ελέγχων. Αναμένεται ότι το σύστημα θα μειώσει το λαθραίο και παράνομο εμπόριο. Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 14 της πρότασης θα πρέπει να είναι ακριβώς οι ίδιες με τις ρήτρες περί παρακολούθησης και ιγνηλάτησης του «Πρωτοκόλλου για την εξάλειψη του παράνομου εμπορίου προϊόντων καπνού» που υπεγράφη στα τέλη του 2012 από τη Διάσκεψη Συμβαλλόμενων Μερών του ΠΟΥ⁽¹⁷⁾.

4.8 Για τα πούρα, τα πουράκια και τον καπνό πίπας, η πρόταση προβλέπει τη δυνατότητα αυτόματης άρσης ορισμένων εξαιρέσεων που περιλαμβάνονται στο κείμενο, εάν υπάρξει «ουσιαστική μεταβολή των συνθηκών». Ως ουσιαστική μεταβολή θεωρείται η αύξηση του όγκου των πωλήσεων κατά τουλάχιστον 10 % σε τουλάχιστον 10 κράτη μέλη ή κατά 5 % των καπνιστών ηλικίας κάτω των 25 ετών. Η αγορά για αυτά τα προϊόντα σε δέκα από τα 27 κράτη μέλη είναι, ωστόσο, πολύ μικρή και η μεταβολή του 10 % θα μπορούσε εύκολα να πραγματοποιηθεί χωρίς σημαντικό αντίκτυπο στην απασχόληση ή τα φορολογικά έσοδα.

4.9 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει πως η εκχώρηση εξουσιών μέσω πράξεων κατ' εξουσιοδότηση προβλέπεται από το άρθρο 290 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Συγκεκριμένα, οι πράξεις κατ' εξουσιοδότηση μπορούν να αφορούν μόνο επουσιώδη στοιχεία μιας νομοθετικής πράξης.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	89
Κατά:	162
Αποχές:	17

Νέο σημείο 1.4

Νέο κείμενο:

Υπογραμμίζοντας τη σημασία της καλής υγείας του πληθυσμού και των πλεονεκτημάτων που απορρέουν από αυτήν σε πολλούς τομείς, η ΕΟΚΕ προτείνει στα κράτη μέλη να προωθήσουν την επέκταση των χώρων απαγόρευσης του καπνίσματος (smoke-free environments), όπου οι πολίτες θα μπορούν να βρουν ηθική και ιατρική υποστήριξη και οι οποίοι θα προορίζονται ιδίως για τη νεολαία, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τις επιχειρήσεις κλπ. Θα ήταν επίσης σκόπιμο να υποστηριχθεί η ανάπτυξη και η διατήρηση διάφορων μορφών στήριξης και ποικίλων δικτύων συνεργασίας, με έμφαση σε εκείνα που έχουν καινοτόμο και εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

Σημείο 1.5

Να διατυπωθεί ως εξής:

Υπάρχει κίνδυνος να απολεσθούν σημαντικά φορολογικά έσοδα, όχι μόνο λόγω της αύξησης του παράνομου εμπορίου, αλλά και λόγω της πτώσης των πωλήσεων και των τιμών. Από τη φορολόγηση του καπνού εισπράττονται σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχεδόν 100 δισεκατομμύρια ευρώ. Η φορολόγηση των προϊόντων καπνού είναι ο πιο αποτελεσματικός και ο οικονομικός τρόπος μείωσης της κατανάλωσης καπνού, ιδίως από τους νέους και τις ομάδες χαμηλού εισοδήματος⁽¹⁸⁾. Μελέτες έχουν δείξει ότι η τιμή των προϊόντων καπνού είναι ο τρίτος πιο συνηθισμένος λόγος για τον οποίο οι καπνιστές αποφασίζουν να εγκαταλείψουν το κάπνισμα⁽¹⁹⁾. Πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι τα χρήματα που εξοικονομούνται από την περικοπή των δαπανών για προϊόντα καπνού, χρησιμοποιούνται για την αγορά άλλων αγαθών τα οποία επίσης φορολογούνται.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

⁽¹⁷⁾ [http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FCTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/ctc/PDF/cop5/FCTC_COP5(1)-en.pdf).

⁽¹⁸⁾ Stefan Callan, Smoke Free Partnership, Making Tobacco Tax Trendy Toolkit, 2012, p. 5., http://www.smokefreepartnership.eu/sites/sfp-ttp.eu/files/EL%20-%20Tax%20Toolkit_0.pdf και http://www.smokefreepartnership.eu/sites/sfp-ttp.eu/files/EL%20-%20Tax%20Toolkit_4.pdf.

⁽¹⁹⁾ European Commission, Attitudes of Europeans Towards Tobacco, http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf, p. 84.

Σημείο 1.8

Να διατυπωθεί ως εξής:

Επιπλέον από τη χορήγηση Εάν χορηγηθούν στην Επιτροπή εκτενείς εξουσίες εκτενών εξουσιών για τη μεταγενέστερη ανάπτυξη ουσιαστών πτυχών της οδηγίας μέσω πράξεων κατ' εξουσιοδότηση, πρέπει να διασφαλιστεί ότι η λήψη αποφάσεων υλοποιείται κατά τρόπο ανοιχτό και σύμφωνα με τα συμφέροντα καταπατώνται κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών μελών και καταστρατηγείται έτσι η αρχή της επικουρικότητας. Η ΕΟΚΕ εμμένει ότι οι δεσμευτικές πράξεις πρέπει να δεν μπορεί να δεχθεί πράξεις κατ' εξουσιοδότηση που δεν είναι συμβατές με στη ρητή περιγραφή του το άρθρου 290 της ΣΛΑΕ. Εξάλλου, οκτώ εθνικά κοινοβούλια (έλεγχος της επικουρικότητας) έχουν ψηφίσει 14 φορές κατά της πρότασης της Επιτροπής, λόγω μη τήρησης της αρχής της επικουρικότητας (20).

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ: 69
Κατά: 157
Αποχές: 29

Σημείο 1.9

Να διατυπωθεί ως εξής:

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την ιδέα της μείωσης του κινδύνου· γι' αυτό, ζητεί από την Επιτροπή να παρουσιάσει σαφή ορισμό και κατάλληλο νομικό πλαίσιο για τα «προϊόντα μειωμένου κινδύνου», για τα οποία υπάρχουν αδιαμφισβήτητα επιστημονικά στοιχεία ότι ενέχουν μικρότερο κίνδυνο σε σύγκριση με τα συμβατικά τσιγάρα, και Αυτό πρέπει ιδίως να ισχύσει ιδιαίτερα για τα προϊόντα που περιέχουν καπνό (και όχι χημική νικωτίνη) και τα οποία, ως εκ τούτου, εμπίπτουν στην οδηγία.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ: 69
Κατά: 157
Αποχές: 29

Σημείο 3.1

Να τροποποιηθεί ως εξής:

(...)

Από τα έξι αυτά πεδία, τρία θα έχουν πολύ σημαντικό αντίκτυπο στην απασχόληση και στα φορολογικά έσοδα των χωρών μελών της ΕΕ. Στην περίπτωση της επισημάνσης, της συσκευασίας και των συστατικών, η πρόταση προβλέπει δυσανάλογα διευρυμένες, πιο προβεβλημένες προειδοποιήσεις για την υγεία σε σχέση με τις ισχύουσες, καθώς και περιορισμούς όσον αφορά το μορφότυπο, τη γεύση και το περιεχόμενο των προϊόντων καπνού. Συγκεκριμένα, κάθε πακέτο πρέπει να φέρει εικονογραφικές και λεκτικές προειδοποιήσεις για την υγεία στο 75 % της επιφάνειάς του, στις οποίες προστίθενται τα νέα ενημερωτικά μηνύματα στις πλάγιες επιφάνειες (50 % κάθε πλευράς), το υποχρεωτικό φορολογικό επίσημα σε ορισμένα κράτη μέλη, το μήνυμα περί απαγόρευσης της πώλησης σε ανηλικούς και ο χώρος που προορίζεται για τα νέα μέτρα που θα εγγυώνται την παρακολούθηση και την ιχνηλασιμότητα των προϊόντων. Αυτό σημαίνει, εκ των πραγμάτων, μείωση στο ελάχιστο του διαθέσιμου χώρου για την απεικόνιση των νομίμως κατατεθέντων εμπορικών σημάτων. Εξάλλου, τα πακέτα θα έχουν ελάχιστες διαστάσεις ύψους και πλάτους, πράγμα που σημαίνει πως ορισμένοι τύποι πακέτων θα εξαφανιστούν. Αυτό ισχύει για το πακέτο τύπου «καστίνας», που είναι πολύ διαδεδομένο σε ορισμένες χώρες όπως η Ελλάδα. Θα εξαφανιστεί επίσης ο τύπος πακέτου που έχει τη μεγαλύτερη κατανάλωση στην Πορτογαλία. Όμως, αυτή η τροποποίηση της συσκευασίας, η οποία δεν βασίζεται σε επιστημονικά στοιχεία, μπορεί να θέσει σε κίνδυνο θέσεις εργασίας στη βιομηχανία συσκευασιών, που είναι πολύ σημαντική σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, επί παραδείγματι στη Γερμανία, στην Πολωνία, στη Γαλλία, στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Αυστρία. Σημειωτέον ότι οι ελάχιστες απαιτήσεις για το ύψος και το πλάτος των προϊόντων καπνού δεν συμπεριλήφθηκαν ούτε στη δημόσια διαβούλευση ούτε στην έκθεση με την εκτίμηση του αντίκτυπου. Επιπροσθέτως, θα απαγορευθεί η πώληση τσιγάρων που έχουν χαρακτηριστικά αρώματα/γεύσεις και επινοείται ένας νέος ορισμός για το «πουράκι», ο οποίος αντιβαίνει στις νομοθετικές ρυθμίσεις που ισχύουν στην ΕΕ εδώ και λίγο περισσότερο από ένα έτος (21). Η νέα εμφάνιση των πακέτων, σε συνδυασμό με τις σχετικές ελάχιστες προδιαγραφές μήκους και πλάτους, θα έχει θετικό αντίκτυπο, ιδίως όσον αφορά τη μείωση της ελκυστικότητάς τους στα παιδιά και στους νέους. Έρευνες έχουν αποδείξει πειστικά πως η συσκευασία αποτελεί εμπορικό εργαλείο για τις πωλήσεις προϊόντων. Σήμερα, η συσκευασία των προϊόντων καπνού σχεδιάζεται συχνά με γνώμονα την προσέλκυση συγκεκριμένου κοινού: μελέτες δείχνουν, για παράδειγμα, πως στη Λετονία οι γυναίκες θεωρούν ότι επιλέγοντας προϊόν με ανοιχτόχρωμη συσκευασία επιλέγουν προϊόν με λιγότερη πίσσα και κατά συνέπεια λιγότερο βλαβερό για την υγεία. Τα παιδιά πιστεύουν πως η χρωματιστή συσκευασία σημαίνει πως το προϊόν

(20) http://www.ipex.eu/IPEXL_WEB/dossier/dossier.do?code=COD&=2012&number=0366&applng=EL

(21) Οδηγία του Συμβουλίου 2011/64/ΕΕ, της 21ης Ιουνίου 2011, για τη διάρθρωση και τους συντελεστές του ειδικού φόρου κατανάλωσης που εφαρμόζεται στα βιομηχανοποιημένα καπνά, ΕΕ L 176, 5.7.2011, σ. 24-36.

δεν έχει βλαβερές συνέπειες για την υγεία ⁽²²⁾. Συνεπώς, η τυποποιημένη, και κατά προτίμηση απλουστευμένη συσκευασία δεν θα παραπλανεί τους καταναλωτές για τις επιπτώσεις του προϊόντος — αντιθέτως, έρευνες δείχνουν πως τα μονόχρωμα πακέτα δημιουργούν την αίσθηση «βαρετού και δυσώδους, αηδιαστικού, παλιού» ⁽²³⁾ κλπ.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

Σημείο 3.2

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Ως συνέπεια αυτών των μέτρων, και καθώς όλα τα πακέτα θα έχουν την ίδια μορφή και γεύση, η τιμή θα είναι το μοναδικό κριτήριο διαφοροποίησης ανάμεσα στις μάρκες, με αποτέλεσμα να μειωθεί ολόκληρη η αξιακή αλυσίδα του κλάδου. Καθώς οι τιμές θα έχουν μείνει το μόνο στοιχείο ανταγωνισμού, θα επέλθει πτώση τους τα κράτη μέλη, ωστόσο, θα μπορούν να εφαρμόσουν υψηλότερο ειδικό φόρο κατανάλωσης, ώστε να προσποριστούν έσοδα, η οποία θα προξενήσει, αφενός, μείωση των εσόδων των φορέων του κλάδου και των φορολογικών εισπράξεων των κρατών μελών και, αφετέρου, απόλεια θέσεων εργασίας στον κλάδο.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

Νέο σημείο 3.3

Να προστεθεί το ακόλουθο κείμενο:

Ακόμα και αν τυποποιηθεί η συσκευασία των προϊόντων καπνού — μειώνοντας έτσι τα διακριτικά σημεία των διαφόρων παραγωγών — μια οριζητημένη επιφάνεια επί της συσκευασίας θα προορίζεται για την τυποποιημένη ονομασία της επιχείρησης και του προϊόντος, του οποίου το μέγεθος, το χρώμα και η γραμματοσειρά θα τυποποιηθούν. Το κριτήριο ποιότητας του προϊόντος θα παραμείνει επίκαιρο, αφού ο καταναλωτής θα ενημερώνεται πάντοτε σχετικά με τον παραγωγό, το προϊόν του οποίου αποκτά.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

Σημείο 3.3

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Αυτή η μοναδική δυνατή διαφοροποίηση βάσει της τιμής θα έχει, μεταξύ άλλων, ως αποτέλεσμα ο ποιοτικός καπνός που καλλιεργείται στην ΕΕ να παύσει να είναι ελκυστικός για τις εταιρείες που έχουν εργοστάσια στην επικράτεια της Ένωσης, αφού το στοιχείο της ποιότητας δεν θα αποτελεί πλέον κριτήριο για την αγορά ακατέργαστου καπνού. Αυτό, αντίθετα από ό,τι αναφέρει η Επιτροπή στην εκτίμηση αντικτύπου της, θα θέσει σε σοβαρό κίνδυνο τις θέσεις εργασίας που εξαρτώνται από τη συγκεκριμένη καλλιέργεια. Σήμερα στην ΕΕ η συγκομιδή ακατέργαστου καπνού είναι 250 000 τόνοι ετησίως, με μεγαλύτερη παραγωγή την Ιταλία με 89 000 τόνους, ακολουθούμενη από τη Βουλγαρία με 41 056, την Ισπανία με 38 400 και την Ελλάδα με 24 240 τόνους. Αυτός ο κρίκος της αλυσίδας παρέχει απασχόληση σε 400 000 άτομα, με επικεφαλής τη Βουλγαρία με 110 000 καπνοπαραγωγούς, ακολουθούμενη από την Πολωνία με 75 100 και την Ιταλία με 59 300 ⁽²⁴⁾

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

⁽²²⁾ <http://www.cancercampaigns.org.uk/ourcampaigns/theanswerisplain/moreinformation/>.

⁽²³⁾ The Packaging of Tobacco Products, March 2012, The Centre for Tobacco Control Research Core funded by Cancer Research UK, http://www.cancerresearchuk.org/prod_consump/groups/cr_common/@nre/@new/@pre/documents/generalcontent/cr_086687.pdf, σ.4 0.

⁽²⁴⁾ Βλ. υποσημείωση 11.

Σημείο 3.7

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Επιπροσθέτως, στην πρόταση οδηγίας προβλέπονται 16 περιπτώσεις πράξεων κατ' εξουσιοδότηση, που δίνουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την εξουσία να αποφασίζει και να ρυθμίζει ουσιαστικά συγκεκριμένα στοιχεία της οδηγίας, πράγμα που απαγορεύεται ρητώς από σύμφωνα με το άρθρο 290 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (25). Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια δεν έχουν σχεδόν κανένα περιθώριο αντίδρασης στην τροποποίηση ουσιαστών πτυχών της οδηγίας."

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

Να προστεθεί νέο σημείο 4.1.1

Στις χώρες που επλήγησαν από την οικονομική κρίση των τελευταίων ετών, το οικονομικό κόστος και οι επιπτώσεις στη δημόσια υγεία λόγω του καπνίσματος έχουν σημειώσει αλματώδη άνοδο. Λόγου χάρι, στη Λετονία οι θάνατοι εξαιτίας του καπνίσματος αφορούν 25 % των ανδρών και 4 % των γυναικών, οι δε ασθένειες με την ίδια αιτία αγγίζουν το 12 %. Το κατά προσέγγιση κόστος της θεραπείας τους έφθασε τα 29 εκ. ευρώ ήτοι το 3,27 % του συνολικού προϋπολογισμού για την υγεία. Οι απώλειες στην παραγωγή λόγω των αναρρωτικών αδειών που οφείλονται στο κάπνισμα αγγίζει το 29,5 %, το οποίο ισοδυναμεί με ζημία της τάξης των 12 εκ. ευρώ. Ομοίως, οι πρόωροι θάνατοι λόγω του καπνίσματος οδηγούν σε μεγάλες απώλειες ύψους 2,5 εκ. ευρώ ήτοι 9,38 % του ΑΕγχΠ (26).

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

Σημείο 4.2

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Αυτές οι προειδοποιήσεις Η δυσανάλογη αυτή αύξηση του μεγέθους των προειδοποιήσεων για την υγεία συνεπάγονται συνεπάρτητα, επιπροσθέτως:

- διατήρηση μονομερή καταπάτηση των νόμιμων δικαιωμάτων πνευματικής και διανοητικής ιδιοκτησίας των καπνοβιομηχανών, οι οποίοι δεν θα μπορούν πια να χρησιμοποιούν τα κατατεθέντα σήματά τους. Το Σύμφωνα με το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτιμά πως τα εν λόγω δικαιώματα μπορούν να περιοριστούν, καθώς δεν είναι απόλυτα (27), οι παραγωγοί έχουν δικαίωμα να χρησιμοποιούν τα εμπορικά τους σήματα και να συνεχίζουν την ανάδειξη των προϊόντων τους
- περαιτέρω περιορισμό του ανταγωνισμού, σε έναν κλάδο όπου οι δυνατότητες διαφοροποίησης είναι ήδη πολύ περιορισμένες
- αναγνώριση ότι η δημόσια υγεία και τα οφέλη της αποτελούν ζωτική αξία, που προέχει της δραστηριότητας του εμπορίου καπνού παραβίαση βασικών εμπορικών δικαιωμάτων, ενγενών σε κάθε νόμιμη εμπορική δραστηριότητα
- παρεμπόδιση της εισόδου νέων προϊόντων στην αγορά νέων προϊόντων που είναι ιδιαίτερα βλαβερά για την υγεία του πληθυσμού και, κατά συνέπεια, για την οικονομική ανάπτυξη και
- κατάργηση της έρευνας και της ενδεχόμενης βελτίωσης της ποιότητας των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά. Πρόκειται για αυθαίρετο περιορισμό της εισόδου προϊόντων νέας γενιάς στην αγορά, χωρίς να παρέχεται η δυνατότητα θέσπισης ενός σαφούς ρυθμιστικού πλαισίου βάσει του οποίου να αναλύεται η μείωση των δυνητικών κινδύνων αυτών των νέων προϊόντων για τον πληθυσμό, γεγονός που μπορεί να περιορίσει επίσης τη δημιουργία πλούτου και θέσεων εργασίας στην καινοτομία και την έρευνα. Εξάλλου, αυτά τα νέα και δυνητικώς λιγότερο επικίνδυνα προϊόντα δεν θα πρέπει να υπόκεινται στους ίδιους περιορισμούς με τα συμβατικά.

(25) EE C 115, 9.5.2008, σ. 172.

(26) http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_liability_final_en.pdf

(27) Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 17ης Οκτωβρίου 1990 για την υπόθεση C 10/89.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

Σημείο 4.3

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Ο περιορισμός Το ίδιο συμβαίνει με τον περιορισμό των συστατικών, ώστε να καταργηθούν τα χαρακτηριστικά αρώματα/ γεύσεις (άρθρο 6), καθώς και η οπτική παρουσίαση της συσκευασίας, έχουν ιδιαίτερη σημασία. Ένα από τα αντικειμενικά κριτήρια, όπως η μείωση της ελκυστικότητας του καπνού, έχει ιδιαίτερη σημασία για ορισμένες ηλικιακές ομάδες και για συγκεκριμένο φύλο: δεν βασίζεται σε επιστημονικά στοιχεία, επί παραδείγματι στη μείωση της τοξικότητας ή της εθιστικότητας αυτών των συστατικών, αλλά σε ένα τόσο υποκειμενικό κριτήριο όσο η μείωση της ελκυστικότητας του καπνού και σε υποκειμενικά στερεότυπα σχετικά με τον τύπο των προϊόντων που καπνίζει κάθε ηλικιακή ομάδα ή φύλο. Η ίδια υποκειμενικότητα παρατηρείται και στην αυθαίρετη, χωρίς κανένα επιχειρήμα, απαγόρευση ορισμένων μορφωτύπων όπως τα τσιγάρα τύπου «slim» (τα οποία δεν συμπεριλήφθηκαν ούτε στη δημόσια διαβούλευση ούτε στην έκθεση με την εκτίμηση του αντικτύπου), τα τσιγάρα μικρού μήκους και όλη η κατηγορία των τσιγάρων με μινδόλη, στον ορισμό ελάχιστου βάρους για τα σακουλάκια καπνού για στρίψιμο, στην τυποποίηση του μορφωτύπου του καπνού σε κουτί ή, ακόμη, στην επινόηση μιας νέας κατηγορίας με την ονομασία «πουράκι» κατά παράβαση της οδηγίας 2011/64/ΕΕ⁽²⁸⁾ που ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2011. Αυτή η απαγόρευση των τσιγάρων «slim» και των τσιγάρων με μινδόλη, που έχουν μεγάλη κατανάλωση σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, θα συνέτεινε ώστε οι καταναλωτές να μην έχουν πλέον πρόσβαση σε αυτά και να αναγκάζονται να στραφούν στη μαύρη αγορά για να τα προμηθευτούν. Επιπλέον, πρόκειται για προϊόντα καπνού που καταναλώνονται ως επί το πλείστον από ενήλικους καπνιστές, οπότε δεν ισχύει στη συγκεκριμένη περίπτωση το επιχειρήμα ότι ο στόχος είναι να αποτραπεί η πρόσβαση των ανηλίκων στην κατανάλωση καπνού. Στη συγκεκριμένη περίπτωση των τσιγάρων με μινδόλη, για παράδειγμα, πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι αυτός ο τύπος προϊόντων καταναλώνεται κυρίως από ενήλικους και ότι, επιπλέον, χώρες με πολύ εξελιγμένες νομοθεσίες κατά του καπνίσματος, με πολύ σαφείς διατάξεις για την απαγόρευση συγκεκριμένων συστατικών, όπως είναι οι ΗΠΑ και ο Καναδάς, δεν τα έχουν απαγορεύσει, γεγονός που ωδεί την ΕΟΚΕ να προτείνει να διαγραφεί η απαγόρευση των τσιγάρων μινδόλης από την πρόταση οδηγίας

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

Σημείο 4.3.1

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Τέλος, συμφωνούμε πλήρως με την πρόταση της Επιτροπής να απαγορευθεί η είσοδος στην αγορά των αποκαλούμενων «candy flavoured cigarettes», ήτοι νέων προϊόντων με άρωμα/γεύση τσιγλόφουσκας, πίνα κολάντα, μοχίτο κλπ., τα οποία μπορεί να απευθύνονται κατά βάση στους καταναλωτές νεαρής ηλικίας.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

Σημείο 4.3.2

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Ένας υπέρμετρος Ο περιορισμός των συστατικών θα επέφερε τυποποίηση της γεύσης, πράγμα που θα αποτελούσε για τους πραγματικούς και δυνητικούς καταναλωτές προϊόντων καπνού ένα ακόμα κίνητρο να ενημερώνονται για το προϊόν που καταναλώνουν ή να το αποφεύγουν, βελτιώνοντας έτσι την υγεία, την παραγωγικότητα και όλους τους υπόλοιπους παράγοντες που επηρεάζουν καθοριστικά την ποιότητα ζωής τους και επομένως αδυναμία διαφοροποίησης μεταξύ των ανταγωνιστών, περιορίζοντας έτσι τις επενδύσεις και τη δυνατότητα εισόδου νέων προϊόντων στην αγορά, εις βάρος τελικά του καταναλωτή και με μείωση του φάσματος των επιλογών του.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

⁽²⁸⁾ Βλ. οδηγία του Συμβουλίου 2011/64/ΕΕ της 21ης Ιουνίου 2011, για τη διάρθρωση και τους συντελεστές του ειδικού φόρου κατανάλωσης που εφαρμόζονται στα βιομηχανοποιημένα καπνά, ΕΕ L 176, 5.7.2011, σ. 24-36 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32011L0064:EL:NOT>

Σημείο 4.5

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιλαμβάνει επίσης μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση του παράνομου εμπορίου καπνού. Στο άρθρο 14, για παράδειγμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ένα σύστημα παρακολούθησης και ιχνηλάτησης και άλλα νέα μέτρα ασφαλείας, ώστε στην ΕΕ να πωλούνται μόνο προϊόντα που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της οδηγίας. Το μέτρο αυτό θα επιφέρει δυσανάλογο οικονομικό και διοικητικό φόρτο, στον οποίο πολλές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις δεν θα μπορέσουν να αντεπεξέλθουν, και, αντί να μειώσει το παράνομο εμπόριο, θα αυξήσει τη διοικητική επιβάρυνση των κρατών μελών κατά τη διενέργεια των ελέγχων. Εξάλλου, το σύστημα αυτό δεν θα συμβάλει στην ανάσχεση του λαθρεμπορίου και του παράνομου εμπορίου, τα οποία, αντίθετα, θα ευνοηθούν από τα υπόλοιπα μέτρα της πρότασης οδηγίας. Γι' αυτό, η Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 14 της προτενόμενης οδηγίας θα πρέπει να είναι ακριβώς οι ίδιες με τις ρήτρες περί παρακολούθησης και ιχνηλάτησης του «Πρωτοκόλλου για την εξάλειψη του παράνομου εμπορίου προϊόντων καπνού»⁽²⁹⁾ που υπεγράφη στα τέλη του 2012 από τη Διάσκεψη Συμβαλλόμενων Μερών του ΠΟΥ.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

Σημείο 4.6

Να τροποποιηθεί ως εξής:

Τέλος, η οδηγία θα δώσει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη δυνατότητα να ρυθμίζει και να τροποποιεί, μέσω μιας πληθώρας πράξεων κατ' εξουσιοδότηση, θεμελιώδεις πτυχές όπως, για παράδειγμα, το επίπεδο των πρόσθετων ουσιών ή η διατύπωση, η θέση και το μέγεθος των προειδοποιήσεων για την υγεία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, τα κράτη μένουσ σχεδόν χωρίς καμία δυνατότητα αντίδρασης στην τροποποίηση αυτής της οδηγίας, πράγμα που αποτελεί ακραίο βαθμό παρεμβατισμού, σπανίως παρατηρηθέντα μέχρι σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και παραβιάζει τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, όπως έχουν ήδη αποφανθεί τα εθνικά κοινοβούλια σε οκτώ κράτη μέλη⁽³⁰⁾ (Ιταλία, Τσεχική Δημοκρατία, Ελλάδα, Βουλγαρία, Δανία, Πορτογαλία, Ρουμανία και Σουηδία). Στην Ιταλία το Κοινοβούλιο, όχι μόνο επεσήμανε ότι η πρόταση παραβιάζει τις αρχές αυτές, αλλά και υπογράμμισε ότι ορισμένοι τύποι τσιγάρων που απαγορεύει, όπως τα «slim» ή τα τσιγάρα χαμηλής περιεκτικότητας σε πίσσα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο μέσο μιας πολιτικής για τη μείωση ή τη διακοπή της συνήθειας του καπνίσματος⁽³¹⁾.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Υπέρ:	69
Κατά:	157
Αποχές:	29

⁽²⁹⁾ [http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5\(1\)-en.pdf](http://apps.who.int/gb/fctc/PDF/cop5/FCTC_COP5(1)-en.pdf).

⁽³⁰⁾ <http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/dossier/dossier.do?code=COD&year=2012&number=0366&appLang=EL>.

⁽³¹⁾ Γνωμοδότηση της Επιτροπής Κοινωνικών Υποθέσεων του Ιταλικού Κοινοβουλίου για το έγγραφο της Επιτροπής COM(2012) 788 final.